

నెట్టి వైద్యశాల.

హిందూ దేశపు సోల్లరల పుచ్చులు.

ఒక హిందూ వైద్యవిద్యార్థి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—
యుద్ధమున దెబ్బలు తగిలిన హిందూదేశపు సోల్లరల చికిత్స నిమిత్తము ఐరోపాలో ఆనేక స్థలములందు వైద్య శాలలు గలవు. ఒక ఇంగ్లాండులోనే నెట్టి, బ్రయిటన్; వాల్కె, మిస్ ఫర్లె, బ్రోహెడ్ హుల్లు, మున్నగు స్థలముల తీర స్థలములందు వైద్యశాలయలు నెలకొల్పబడినవి. మన దేశముల నిమిత్తము ఏర్పాటు చేయబడినానో నెట్టిలో నిది మొట్టమొదటిదని చెప్పవచ్చును. దెబ్బలు తగిలినవారు వచ్చుచున్నారని ముందుగా మాత్రం తెల్లగాము మాలమున తెలియజేసిరి. అంతట ఆక్టోబరు 30-వ తేదీనాటికి మే మాయాచరేతిమి. నాడు 460మంది సోల్లరలు వచ్చిరి. నెట్టి యొక చిన్న పల్లె. సువురాపురము లైల్వేస్టేషనుకు మూడు మైళ్లదూరము. పోర్టుపల్లె, వైయిదివి 15, 20 మైళ్ల దూరమున నున్నవి. అయిదారు వందల జనులకంటె నెక్కువ సంఖ్య. ఈ వైద్యశాలయందు ఊరికి వెలుపల నున్నది దీనిని రాయల్ విక్టోరియా హాస్పిటల్ అని చెప్పదురు. ఇది చాలవిశాలమైనది. 1858 సం॥ న దెబ్బలు తగిలిన హిందూసోల్లరల నిమిత్తమై కట్టినారు. ఇండియా గవర్నమెంటువారు ప్రతి సంవత్సరము దీనిపాఠశాల నిమిత్తమై 4½ లక్షల రూపాయల నిచ్చెదరు. పావుమైలుపొడవు, చుట్టుపట్ల అయిదుమైళ్ల విస్తీర్ణము. ఇచ్చటి మూడుఅంతస్తులలోను రెండు మనదేశముల నిమిత్తమై వినియోగించుచున్నారు. రెండవ అంతస్తు అనగా సుధ్యదానిని జర్మనుసోల్లరల కిచ్చినారు. ప్రస్తుతము ఎనిమిది తొమ్మిది వందల హిందువులును, నాలుగైదువందల బ్రిటిష్, ఫ్రెంచి, ఇత్యులును జర్మను దేశములనుగలరు. మొదటి అంతస్తునందు అనగా భూమిమీది దానిలో 70 మంది హిందూదేశపు వాలంటీయరు సోల్లరలకు ఉపచారము చేయుచున్నారు. ఒక్కొక్కవాడైన ముప్పదిమంది రోగులందెదరు. ఇద్దరు వాలంటీయరు, ఒక ట్రైన్యరు, వీరిమూడఱును నియమించుచున్నారు. ఇంగ్లాండులో వైద్యము నభ్యసించు నిరువురు హిందూ విద్యార్థులు ఒక ఆంగ్లదేశపుబంటు, ఒక హిందూవైద్యకు, కూడగలరు. ఒక్కొక్కభాగమున కొక నెట్టివైద్యకుని నొక ఉపచారిని కలిపి యొక డివిజను నిర్వహించుచుండెదరు. వ్యభిచరముల ననుసరించి యావాడలకు ఏర్పాటు చేయబడినవి. ఖుర్కీలు, మహారాష్ట్రీలు, శిష్టలు, రాజపుత్రులు, కళా నటులు, చెన్నపులవారు, తెలచిస్టానువారు, బాటులు, అనేక వర్ణములవారున్నారు. ఈ వైద్యశాలకు దగ్గరనే రెడ్క్రాస్ వారి వైద్యశాల యున్నది. ఇచ్చట బాతిభేదము చూడకు. ఈ రోగులలో నూటికి 90 మందికి ఎడమచేయి బాటవ ప్రయోగము, చూపుదు (వేలవకును, మధ్య దెబ్బలు తగిలినవి. వీరు గోతులలోనుండి యుద్ధము చేయునపుడు తెలియక చేతులు బయట బెట్టుటచే నీ దెబ్బలు తగిలినవి. తరువాత రానురాను, కేరముయొక్క నానా భాగములందు తగుల నారంభించినవి. విశేషము చలివలన ఊపిరితిత్తుల సంబంధముగ వ్యాధులవలనను ముందు పడి కాళ్ళుబండపడుట చేతను వీరు కొంత కష్టపడిరి. కాని, హిందూదేశపు సోల్లరల దెబ్బలను, వ్యాధులను తక్కువేసి యుండలేదు. వారి మనస్సులందు పిల్లలమీదను ఇంటిమీదను నుండెడిది. ఇది విశేషముచే గాదును. హిందూదేశమునభర్తలేని స్త్రీయొక్క బ్రతుకెంత దుఃఖభాజనమైనది? ఎంత హాస్యమైనది? తండ్రిలేని పిల్లలను పోషించువారెవరు? ఈసంగతులు తలచుకొని నాకు పలుమారు చింతించుచుండెదవా.

వైద్యశాలలోని రోగులందఱు ప్రాద్దున ఆకావీకు గంటలవఱకు లేకలయును. కాని, మనదేశముల 4 గంటలకే లేచి చిన్నటిలో న్నాచుచేయుదురు. ఇంగ్లీషు సోల్లరలకలె షరతుచేసికొనుటకు బదులుగా, వీరు పుల్లలు పుచ్చుకొని పండ్లతోను నారంభించెదరు. ఈపని ముగియుటతోడనే ఒక గిన్నెనులేసిపల్లె, లఘుభోజనము, ఆరగించెదరు. 9 మొదలు తొమ్మిది వరకు గాయములకు కట్టు కట్టబడును. ఇదంతయు ముగిసిపిమ్మట ప్రాతః కాల భోజనము వచ్చును. భిదిది, చహ్ మిస్, మున్నగువాని నిచ్చెదరు. పండెడు గంటలయినతోడనే సిల్విడ్రెతరమునకు పికానెట్లెదరు. ఒకప్పుడు స్త్రీలు పడకెక్కి సుమద్రమున లింగపచ్చెదరు. ఆస్పత్రి యెరుటకు రయిలువచ్చి నిలుచును. చుట్టుపట్ల గ్రామముల నుండి ఆంగ్లేయులు స్త్రీలు, పురుషులు చిన్నలవెద్దలు వీరిని చూచుటకు తరుచునచ్చుచుండెదరు. వారి భాష వీరికి, వీరిభాష

నా ఒక ముక్కయైన తెలియకు. అక్కడనుండి గుంజులు ప్రారంభించెదరు. మధ్యలు మూట గట్టుచుండు చిన్న చిన్న పిల్లలు వచ్చి మన సోల్లరలకు కావలసిన తెచ్చి యిచ్చుచుండెదరు. గంటలకొలది నిలువడి యే మేమో మూగ సంజ్ఞలు చేయవారంభింతురు. మఱికొందఱు చాలికల మన దేశయుల చేతులపట్టుకొని లాగుకొనిపోవుదురు. మనదేశయులెన్నడైన స్త్రీయొక్క చేయిపట్టుకొని నలుగురిలో నడచిన సాపమున బోయినారా! అందువలన తగనిసిగ్గు. కాలుకదలదు. తల అటునిటు తిరుగు. ఊపిరిగిబట్టుకొని వారు లాగినదానినెల్ల నడుచుచుండెదరు. వారి ముగములను జూచి దృష్ట్యులు కడుపునకుల నవ్వుచుండెదరు. ఒకపుడు మన సోల్లరలు పాటులపాడి వచ్చినవారిని గుంతోవ పెట్టుదురు. కవనమునేర్చినవారును వీరిలో నొకరిద్దరుగలరు. కరాచీ బయలుదేరి నప్పటినుండి నెట్టి వచ్చు వలయు నుండిన సంగతులనెల్ల ఆతరుకెంగు అనునతడు మిక్కిలి మృద్యముగా వర్ణించుచు కవనముకట్టినాడు. నాలుగు గంటలు కొట్టుటతోడనే బూరా ఊడబడును. రోగులందఱు వారివారి గదులు చేరుదురు. అంతట గాయములకు తిరిగిట్టుకట్టబడును. ఆటగంటలకు తిరిగి భోజనము పెట్టుదురు.

మనదేశయులు చీట్లు, చదరంగము, మున్నగు వేడుకలందు ప్రాద్దువుచ్చెదరు. మరాఠీ, ఉరుదు, హిందీ, గురుముఖీ భాషల వార్తాప్రతికలను చూచిన ప్రాణము విడుతురు. ఇట్టిప్రతికలను నెట్టివైద్యశాలకు పంపవచ్చునా?

భార్యలను, పుత్రులనునవలి, రాజునిమిత్రమై మూరవేళ మునకువచ్చి, దెబ్బలుతగిలి పడియున్న ఇట్టిస్థలములలో స్వభావ ములగువారు కనపడునప్పుడు కలుగు ఆనందమేమని చెప్పవలయునా? సరేదేవిడ్లు కానునుగాని కుమారితే 15 రోజుల కొకసారి మనదేశపు మిత్రములను దెచ్చి వీరికిచ్చుచుండును. వారిఆనందమునకు మితలేదు. ఈనారీరత్నము నిక్కడ నెరుగనివారులేరు. కొందఱుతమకేరీరములనుండి తీసిన కవ్వలభావకనూచకముగా నిచ్చుచుండెదరు. ఇకమనజోయులెన్నడైన వచ్చియాచినో నాను స్వస్థ నందున్నట్లే యుండును. సేనుగారిభార్యయు, ఈజ్రాగారిభార్యయు, యానూఫ్ అలీగారును లండనునుండి మిత్రములుకొనిలేచ్చిరి. ఆనాడు మనదేశములెంతోసంతోషించిరి. మనదేశయులలో కొందఱు తమకిచ్చినమిత్రములలో కొంతిదిసి “బాబూజీ ఆప్ బీ లేయా” “డాక్టర్జీ ఆప్ బీ లేయా” అని మనదేశపు వైద్యవిద్యార్థుల కిచ్చుబోమడినారు. డాక్టరులు వీరి కాళ్ళపట్టుకొని ఏదైన తెలియక దుడుచుండి యెడల “అయ్యో, మీరు మాపొడములు పట్టుటకు తగదు” అని చెప్పచుండెదరు. ఎన్నడైన నొక వైద్యునికి గొంచెము తలనొప్పి వచ్చినయెడల, పదిమంది సోల్లరులువచ్చి యీపని ఆపని ఆయనకు చేయ మొదలిడెదరు. ఆరోగ్యము కడిరి, వేళునకుపోవుటకై ఉత్తరమైనవో మనదేశపు వైద్యుల కాళ్ళపట్టుకొని “బాబూజీ! మీరు ఆమీరులు. అయినను మానిమిత్రమై నపుకల్లకంటె నధికముగా పాటుపడినారు. మీరొక్కడ లేకపోయిన మేము ఏమైపోవుదుమోకదా” అని పిల్లలవలె నేడ్చుచు “బాబూజీ! మీరు తిరిగి వేళ మునకువచ్చి ఏగుడ్డుబుంధిమీదనో, ఏమోటాలోనో మీరు పోవునపుడుదారిలో ఎన్నడైన కాళో చేయియో లేని శిపాయి మీకు నమస్కారము పెట్టిన వాడు మీవలన ప్రాణము గడింపబడినవాడే యని నమ్ముడు” అని చెప్పచు మిక్కిలి దుఃఖముతో వైద్యాలయమునుండి వెడలెదరు.

ఆంధ్రవిద్యార్థుల సభ.

[రాయపోలు సుబ్బారావుగారు]

ఇదియొకకొత్తపాట మఱుగబ్రారంభమయినది. లేఖదలు పలుమూలనుండి బయలుదేరినారు. ఎడతెగని చర్చారచన ప్రతికాయందు గానవచ్చుచున్నది. కాలములకుంట్ల కాలములు పులికాఫలము చూపబడుచుండెనది. ఒక ఆవేశము పురికొల్పి జూచుచున్నారు. ఇదియంతయును నొకవైపు. దీనియందలియాచితి భావలేఖననకు నదజుచున్నాను. కాని నా ప్రస్తుతరచనకు బ్రసక్తి లేకపోలేదు. యువజనుల యత్నము ఒకవింతపథమునబట్టి ప్రవహించుచున్నది. కొత్తయొకవింత. ప్రాతః యొకరోజు. ఈసిద్ధాంతము మిగల గడువైచి. ఒకమాటు పూర్ణముగా నానులయయిపో! ఇక ఉద్ధారకము మిగులకష్టము. ఈవిద్యార్థి భభావర్యయును వైసిద్ధాంతవాద్యులకంటెకు వచ్చుచున్నది. ఉత్తరసర్కారులలో నీసరికొకవిద్యార్థిసభ యుండెడిది. అచ్చటచ్చట సాంకర్షిక సమావేశములు జరిగిరి. తరువాత నిదురపోయినది;

కారణమేమో? మిషన్రీకాశఖులన స్వేషించినందు. ఇపుడు మఱుగనొకసభయు, సభాసమ్యేళములును గానలెనని చర్చించుచున్నారు. నా చదివినంతవఱకు ఈ సమావేశవర్తయందో ఆర్వంతముగ ఆదర్శభావము గానరాతేను. కొందఱు ఏమో పరిహాసములు వ్రాసిరి. మఱికొందఱు వింతతెనుగుల గ్రుమ్మరించిరి. వారెవో నాకుఁబలికెను; కాని క్రియాదృష్టితోఁజూడని చర్చాప్రసంగములకు మాత్రము తగవలసియున్నది. నిశ్చితముగ కార్యక్రమము, పరిస్థితులుగూర్చి అర్థము, ముందు లేనిది యిట్టిపద్ధతుల నుడేకించుట ప్రమాదము. ఆంగ్లేషముయొక్క ప్రయోజనము కేవలము ఉత్సాహాప్రసాదము కాదు. ఈయేడుసభాసమావేశమే జరుగఁదగినదనికొందఱు. కాదుకాదు, కార్యక్రమవిధానములలోచింతింపవలసివచ్చుచున్నది మఱికొందఱు. ఇరుపక్షములు గా నీయుద్ధమాభిమానులు విడఁబడినారు. మఱియు నీభారమును నాయకులనెత్తిన వెట్టవలసినదని యొక ఆభిప్రాయము గాఢముగా వివరమృచ్చుచున్నది ఏదియెట్లు లాన్నను, ఒకటిమాత్రము నిజము. ఈకార్యభారమును మన నాయకులవైఁద్రోయుట మాత్రము దారుణప్రమాదములలో నొకటి. విద్యార్థులు స్వయముగా సుకల్పించి, నిర్వహించురా! తలపెట్టుదు లేదా! అందురార్జునోత్సవమే మా నివేదనము. ఇట్లంటినని నాయాశయములు దురన్వయమునకుఁబాలు సేయరాదు. సభయొక్క యాకళ్యాత నేనిందుఁజర్పింపఁదలచలేదు. అది యొకను అనుభవించుటకు దేశభాంధవులకు వదిలివిన. విద్యార్థిసభ యను ఒక గ్రాత నిర్మాణమును అవతరింపఁ జేసి, తద్వారమును ఆంధ్ర నాయకులవైఁద్రోయుట గొప్ప తప్పదము చుడిచినది. ఇందులకుఁ గాణములు పట్టగలట్లు గానవచ్చు చున్నవి. నాయకుల కేవలక చాలినంత దేశీయకార్యభారము భుజనంధముల పంపఁబడి యున్నది. అదినిర్వహించుటకే కాలమును అవకాశములును చాలవచ్చువి. ఇంకను వారియ భారమువేయుట సామంజస్యమునకు దూరము. ఇంతేకాదు. ఎల్లకాలమును నాయకులు సుకల్పాదేశమున, కార్యక్రమమును తీర్చిదిద్దుచున్నవో, కుమారజనమునకు సుకల్పబలమును, క్రియాదృష్టియు, స్వయముగా ఉదయించి వికసించు అవకాశము లుత్పన్నములగును. నేటి కుమారజనము, తేపటి నాయకుల మగును. ఒకకార్యమును స్వతంత్ర బుద్ధితో నవలొకించు చున్నవైజమును కుమారజనము అభ్యసించవలెను. తలపెట్టిన కార్యమును అతస్తానపథమున నడిపించునేర్పును గూడ యువజనము తమంతట తాము సాధింపవలెను. ఉన్నతాదర్శములకు లాగు సంకల్పములకును, ప్రయోజనవంతములగు కార్యక్రమ మార్గములకును కుమారజనము చక్కగా అలవాటుపడవలెను. ఇదియే శత్రు. కలకాలమును నాయకులు నడిపింతురను విశ్వాసము తుచ్చమయినది. అది సహజములగు వ్యక్తిసాటరములను జీర్ణింపఁజేయును. విద్యార్థి జనము అనుభవరహిత మయినదని విమర్శరావచ్చును. నిజము;కాని అనుభవసాధకకన్న విద్యార్థి జనమాచరింపఁదగినకర్తవ్య మింకొకటిలేదు. ఇది మహానియుల సిద్ధాంతము. సాఫల్యచేసినరస్తాలవై ఆంధ్రులయనున నడువగలరు. విద్యార్థులు ప్రమాదరతులు కావచ్చును. తప్పిద మొకసారి చేయుదురేని రెండవసారి యనుభవముతోడునిదయై యుండనే యుండును. ఇంకొకవిషయ మున్నది. భారము నాయకులవై నున్నవో, పూచీయంతయు నవటనే నిలుచును. అపుడు విద్యార్థులు తరవాదప్రాముఖ్యము నెఱుంగఁబాలరు. ఇందులకు రెండు ఆనందములు. యువజనమునకు ఉత్తరపాదలక్షణము భోధపథని కొంతయొకటి. నిరుత్తరవాదులై చేసినకార్యములు నాయకుల కంతములకుఁ జుట్టుకొనుట మఱియొకటి. సూత్రధారణ మొకచోట; పాత్రానుసరణ మింకొకచోట. ఇకనాటక మెంత రహ్యముగ నుండునో యూహింపుఁడు.

విద్యార్థిసమావేశము ఆవశ్యకభర్యమని యంగీకరింతము. అట్లులేనవో నొక సూత్రని నిర్మాణ సుకార్యమా? అనవసరమని నామతము. చెన్నపురియందు ఉత్తరసర్కారులసంఘమున్నది. దత్తమండల విద్యార్థి సంఘమున్నది. ఈరెంటిని మేళింపవలెనని మిత్రులు కొందఱు ఒకప్పుడు దుర్బుమించిరి; కాని తగుప్రయత్నములు జరుగలేదు. ఉపయోగపడులవారును ఉన్నతభావనలతోఁ గలిసి యత్నించిరేని, ఆకార్యము జయప్రదము కాఁగలదని నావిశ్వాసము. ఈసహాయవజన సంఘమును ఏదేట నొకపట్టణమున కాహ్వనింపుఁడు. వలసిన కార్యపద్ధతులను చర్చింపుఁడు. ఇపుడీసంఘము చెన్నపురియందున్నది. స్వాభిప్రాయము ననుసరించి ఆంధ్రవిద్యార్థి సంఘమునకు చెన్నపురిప్రధానస్థానముగానేకావ్వకొనవలసి ఇది కేవలమాత్మికము. వివర సాననిరూపణయతో నానుఁబనిలేదు. వైఁజూపిన సంఘములు రెండును నజీతులై యుండియు, జీర్ణాశయములతోఁ గృశించుచున్నవి. కాని సమ్యక్విధార్థకము కంటె, సూత్రనిర్మాణ మొకటి యావశ్యకమని నే నూహింపఁబాలను. ఇక కార్యక్రమాదర్శములను గుఱించి రేపు వ్రాయుదును.

III ఆంధ్ర విద్యార్థి సభ.

ప్రతిభాపతి గారు, ఆంధ్ర విద్యార్థి సభను గూర్చి సాక్షాత్తు వేస్తున్నారు. బాబుల వాయిస్తున్నారు. మహాదా యోగి ఒక డిక్టేటర్ తన పట్టుకొచ్చి వాయిస్తే ఎంతానగా అది ప్రాముఖ్యతను నిజమయితే నిష్కారం గా. అయినా చెప్పక తీరదు. కాని మీరు కొంచెం దయ చేయించి కాస్త పంపించుచేయాలి

అయితే మనవాళ్ళంతా పన్నెండు రోజుల వేదలైతే విద్యార్థి సభను గూర్చి పలు విధాల వ్రాస్తున్నారు. చాలామంది పెద్దల అభిప్రాయం విద్యార్థులు యేదో మైన ఆందోళన చేసుకుంటున్నారని. పాపం పెద్దలమని చేతులు కట్టేవారంతా కొన్ని విషయాలలో కట్టుబాట్లతో సమాఖ్య కార్యకర్తలను మరచి వేసుకుంటున్నారు. పోనియ్యండి దాని సంగతి. ఇప్పుడు విద్యార్థి సభ అవసరమే కాదు అన్ని ముఖ్యతల యంతరంగ ప్రతి స్పృహలూ అవసరమని వస్తున్నాయి కాని గొప్ప చిట్కం యొక్క ఉద్దేశం అంటే యీ సంతకం సభ జరిగించడం వుందా లేదా అన్నదే సభ ఉద్దేశం, భోజనం చెయ్యడం, ఆసరలున్నో మాట్లాడం యివన్నీ అందరూ కోరే వాళ్ళే. కాని యీ సభకి చేతిదబ్బు ప్రయాణాలికి హాయిగా వెళుక చూడమని ఉద్దేశించి పనిచేసినవారు ఒకరూ కని పించరు. చేపట్టే వ్యాసాలు వ్రాయమంటే అంతా తయారే. నేను యెప్పుడూ చేపట్టేవాని హడావిడి చేయమనే వారి లో వాడను కాదు. మనమని మనమే మెల్లగా చేసి పరిపక్వ నికి వచ్చిన తర్వాత బతుకుకు వదలాలి. సభ యాయేమి చేయడం యేలాగా ఆసందృష్టమని అందరికీ తెలిసిన సంగతి కనుక నే విశాఖపట్టణము కొన్ని రోజులకు ముందు చేత కార్య నిర్వాహక సంఘం మేల్పరచుకొని వ్రాశారు. కాని యీ లా అభిప్రాయం తేల్చిన వారిలో ఒకరైనా విశాఖపట్టణం వారు లేరు. ఈ సంగతిని గురించి మన విశాఖపట్టణపు సోదరులు యంతరంగంగా పూర్వోపదేశం కను విచారకరముగా వుంది.

సంగతి అట్లా వుండవలసింది. మనమంతా, యిందులో ముఖ్యంగా పేర్లలో హడావిడిచేసేవారంతా, 5-6 తేదీలకు విశాఖపట్టణం చేరాల్సి అలా అయితే నే మన మనకొన్న కార్య నిర్వాహక సంఘమేలా యేర్పరచుచున్నా. కనుక ఓ ఆంధ్రవిద్యార్థి సోదరులారా! పొందడమే డబ్బు ఖర్చు నకు భయపడక రివ తాళి ముంచుకు విశాఖపట్టణం చేర వలెను. మన విశాఖపట్టణం సోదరులు తాము స్వయముగా సభ నివసమును గురించి కలగజేసుకోకపోయినా మనమందరికీ వుండుటకు వారి యింట్లమునా యిచ్చెదరని నా నమ్మకము నేను యిదివరలో యావిషయమును గూర్చి విశాఖపట్టణం వారికి బాబులు వ్రాయగా యంతవరకైన ప్రభుత్వం యియ లేకపోయారు. పోనియ్యండి వారి సంగతి. మీరంతా రావడం మాత్రం మరగజద్దు.

మరొక్క సంగతి. దత్తమండలాలు మాట్లాడక పూరు కొన్నాయి. కారణం యెవరైనా గ్రహించారా? మీరు తెలుసుకో లేకపోతే నేను చెబుతానువండి. దత్తమండల విద్యార్థులకి ఉత్తరసర్కారు విద్యార్థులు నిరసభావంతో చూస్తారట. వారంటే మీకి యిచ్చులేదట అట్టి సందర్భంలో పేం మీలో కలవడంయెంతమో మాదామీదే మీదామీదే అన్నారు. ఇట్టి అభిప్రాయం మదరాసులోవుండే చాలామంది దత్తమండల విద్యార్థులు వాతో స్పష్టంగా 4 యేళ్ళకుంచి వెలు రున్నారు అలా చెప్పడమేకాకుండా వుదాహరణలూ చూపిస్తున్నారు. అప్పుడు నేనేమిచేసేను. ఒక్కసారి ఆంధ్ర మాతను తలుచుకుంటూ విలపించాను. వారట్లు చెప్పటకు కారణం తెలుసో? వారియెడల మదరాసులోవుండు మన ఉత్తర సర్కారుల విద్యార్థుల నడతలే. ఇది అతిరహస్యపు సంగతి. బయటపెట్టుటకు వీలులేదు. అయినప్పటికీ మనవాళ్ళకు బుద్ధి వచ్చి యేదోదండలా సోదరభావముతోను వికమత్యము తోను కలసి మెలసి ఆంధ్రజేకోద్ధరణము కొరకు పాటుపడ తారేమో అనే అభిలాషచేత యిది బహిరంగ రహస్యం చేస్తాను. ఇంతకన్న వ్రాయడానికి కాలములేదు. విశాఖపట్టణం వెళ్ళాలి. కాబట్టి కలవుయిప్పించి దయతో మీరంతాకూడండి.

కృష్ణుడు.

IV ద్వితీయాంధ్రజేత పుస్తక భాండాగార ప్రతినిధుల సభ.

అయ్యా,

చిత్తు తి గృహములు.

1. విద్యార్థిసభకి జేయబడుతున్న గ్రంథాలయములు ముఖ్యసాధనములు గనుక (ఎ) ప్రస్తుతము ఆంధ్రజేతకున స్థాపించబడియున్న గ్రంథాలయములకును, పతనమందిరముల కును, మ్యూసికాలిటీ, డిప్రీప్రెస్సరాలు కాబోర్డులయొక్క ద్రవ్య సహాయమునండియు, ప్రావిన్సియలు ఫండునండియు ద్రవ్య సహాయముజేయుటకు స్థానికదొరతనమువారిని ఈసభవారు కోరుచున్నారు. (బి) ప్రతిజిల్లా ముఖ్యపట్టణము నందైనను ఆంధ్రభాషయందు ప్రచురింపబడు గ్రంథములన్నిటిని ప్రతి కల నన్నిటినికీ గ్రంథాలయము వోకదానిని ప్రభుత్వము వారు నెలకొల్పుట ఆత్యావశ్యకము గనుక, అట్టి గ్రంథాలయ ములకు త్వరలో స్థాపించుటకు ప్రభుత్వమువారిని ఈసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

2. దొరతనమువారిచే బ్రచురింపబడు ఆంధ్రాంగ్లము గ్రంథముల నన్నిటిని, మ్యూసికాలిటీలలోను, మేజరు యూని యెలలోను స్థాపించబడినట్లగాని, స్థాపించబడు నట్టిగాని గ్రంథాలయముల కన్నిటికిని ఉచితముగా సప్లయచేయలేనని తీవ్రభావ ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నారు.

3. ఆంధ్రజేతమునం దంతటను గ్రంథాలయోద్యమ మును వ్యాపింపజేయుటకై సంచారకార్యదర్శి నేర్పాట్ల జేయుటకు కావలసిన ద్రవ్యమును సమకూర్చుటకు అందరను సహాయపడెదరని ఈ సభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

4. ఆంధ్రజేతమునందున్న అన్ని పట్టణములందును పల్లెల యందునుగూడ గ్రంథాలయములనుగాని పతనమందిరములను గాని స్థాపించలేనని జనుల నీ సభవారు హెచ్చరించు చున్నారు.

5. ప్రతిగ్రంథాలయమువారును తాము గత సంవత్సరము చేసినపనిని వివరించుటకు ముందుచేతు బూతుకొన్నపనిని గూర్చి ప్రస్తావన జేయుటకును, జనసామాన్యమునకు సంఘా ద్దేశములకు తెల్లదిజేసి వారలకు సంఘమునందభిప్రాయము కలిగి నునటల జేయుటకుగాను, సంతకౌత్సవములను జరుపుట కును ఆసమయమునఁ జరువఁబడిన కార్యని వేదనమును ఈ సంఘ పక్షమునఁ బ్రకటించు పత్రికలో ప్రచురించుటకుగాను కార్య దర్శులను బంపుటకును గ్రంథ భాండాగార సంఘములకు ఈ సభవారు కోరుచున్నారు.

ఈ ద్వితీయముల గ్రంథ ప్రతినిధులు కొన్ని తీర్మానము లను ఉపపాదించుచున్నా. కొన్ని వ్యాసములుగూడ సభ యందుఁ జరువఁబడును.

అయ్యగారి బాపిరాజు.

రాజమహేంద్రవరము. ఆహ్వానసంఘపు కార్యదర్శి.

ii

అయ్యా,

ఈ మొదటి 9, 10 తేదీలందు రాజమహేంద్రవర మున ద్వితీయ ఆంధ్రజేత గ్రంథభాండాగార ప్రతినిధుల సభ జరువఁబడును. మ-రా-క్రి, హానరబుల్ పి. రామారావుగారి సభాధ్యక్షులుగ నుండుటకు దయతో నంగీకరించి. భోజనాదిక సదుపాయములు వాళ్ళవారిసత్కరణ భవనమునం దేర్పాటు గావించబడినవి. సభ వీరేకరింపఁ పైమ్మలు భవనముందు 9వ తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు ప్రారంభ మగును. కావున ఆంధ్రజేత గ్రంథభాండాగార సంఘములు వారు తగునీతిని ప్రతినిధులను పంపి సభ జయప్రదముగ నెర జేర్పించెదరని కోరుచున్నాము

బారు శ్రీ రామ నరసింహారావు

(ఆహ్వాన సభాధ్యక్షుడు.)

అయ్యగారి బాపిరాజు

అద్దంకి సత్యనారాయణ శర్మ

నాళం పట్టాభి. రామారావు

వెన్నేటి సత్యనారాయణ

రాజమహేంద్రవరము. కార్యదర్శులు.

శ్రీ రామకృష్ణ గ్రంథనికేతనము మా పుస్తక భాండా గారముయొక్క ద్వితీయ వార్షిక కౌత్సవ మీ నెల 25 తేదీ ఆదివారమున విజయనగరం మహారాజా సంస్కృతికళాకలా పాఠ్యశాలకు శ్రీమాన్ శ్రీమత్తనములగారి మెల్ల కరదా చార్యులవారి యాధిపత్యము క్రింద జయప్రదముగా జరిగిన దని ప్రాయశఃకంఠయ నంతసిల్లుచున్నారము. ఏ తత్వము యమన శ్రీ యగ్నిసాధిపతిగారు మా గ్రంథనికేతనమునకు రు. 15-0-0 లను సహాయము జేసిరి. అని తి. ప. రామనాజ స్వామిగారు వ్రాయుచున్నారు

వృత్తాంత లేఖలు

తాత్పర్యము వార్తలు.

((వ్యక్తియ విశేషములయొద్ద నుండి))

ధర్మసత్యము.

తాత్పర్యము మే 1:—గ్రామములు కరుణిగా చేరుకొని ధర్మభివృద్ధి పండుకు సుకూష్మ యంత్రములచేతను అన్నమును బెట్టుచున్నారు. ఎన్నియోజనములనుండి వచ్చియున్న యన్నదాన కృత్యము చేటికి మాగ్రామమున గలిగినందులకు సంతసముగా నున్నారము.

పితృ నాలయము.

గౌరవర సంస్థానపు మేనేజరువారగు ముచ్చెర్ల వెంకయ్యపంతులుగారు దయాపూర్వకముగ శ్రీనాథికోటను నుల్ప రావుగారిచే రచింపబడిన శ్రీమదాంధ్రవాల్మీకి రామాయణమును దెప్పించి మా పితృనాలయమునకు దయచేయించినందులకు మా కృతజ్ఞతా వందనముల వారి కందిచ్చుచున్నారము.

కాలమాన నితి.

ఎండలు విశేషముగ కాయుచున్నవి. కాని ఈసోజున నుమాకు ఒకపడుచు వర్షము కురిసింది. పశువులకింక తగిన మేత దొరకవచ్చునని తోచుచున్నది.

ఉపన్యాసము

80 తేదిగి వేసవికాలపు లిచ్చుసందర్భమున పురస్కరించుకొని చులకమల్లిగ్రామ బోర్డు యొరిమెంటరీ పాఠశాలలో జనపబడిన సభ కీ గ్రామ కాపురములగు పీలూరు పాటిరామ భద్రచయ్యులుగారు దయచేసి విద్యాభ్యాసము, పాఠశాలలు అనువిషయమునుగూర్చి యుపన్యాసముచేసిరి.

భాషాభివృద్ధికి తోడ్పాటు

శ్రీరామమోహన ధర్మపుస్తక భాండారము వారును శ్రీయుత తడకమల్ల సీతారామచంద్రరావుగారు నీగ్రామభాండారమున కుచితముగ మొదటివారు రీగ్రంథములను, రెండవ వారు లక్షణా కళ్యాణ మనుబ్రబంధ మొక దానినిసమర్పించి తమ బౌదధ్యమును వెల్లడించుకొనిరి. ఇట్టిభాషాభివృద్ధి కృత్య మొనర్చినందులకు పీరియరుకు ననేకకృతజ్ఞతా సూచకవందనముల మాభాండారగారి సభికులపక్షమున సమర్పించుచున్నాను.

పాఠకథలు

మాగ్నిమణిలో నుమాకు నెలరోజులనుండి పాలకొల్లు గాగ్నిమణులగు తామ్మార గారు వాసు గారు హరికథా కాలక్షేపములు చేయుచున్నారు. ఇంకనుకొద్దిరోజులిక్కడనుందురు.

బ్రహ్మపుర వార్తలు

((వ్యక్తియ విశేషములయొద్దనుండి))

కాలమానము

బ్రహ్మపురము మే 1:—ఈ పర్యంతం రెండుమాసములలోజూల పంపకముగ వర్షముకురిసింది. నాలుగయిదు రోజులనుండి యథాప్రకారమొండలు తీక్కుడుగా గాముచున్నవి.

ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజము.

వైభాండారము సహాయగ మియునికి వచ్చి యున్న సభ్యులందును సర్దును కంపెనీవారిక ప్రవర్తనమునగాంచి, రాబడిలో కొంతభాగ మొసంగినారు. వారి స్యుగ్రహ నిర్మాణము కొలది నెలలలో పూర్తికాగలదు. ఆంధ్ర దేశపుస్తక భాండార ప్రతినిధుల సభకియేడు, తమతరపున శ్రీయుతలగు దేవరాజు వేంకటకృష్ణారావు, కోరుకొండ జగజ్జన నీరావుగారు ప్రతినిధులుగా పంపుచున్నారు.

యంత్రసంస్కరణ

వైలెబ్రహ్మ సంస్కరణమునకొక సాంఘికసమావేశము చేయనిశ్చయించి యిటీవల కట్టిదాని నొకదాని జరిపించినారు. ఆసామ వాజిల్లా కలెక్టరుగారి సహకృత్యము దొరగాను కూడవచ్చునుండిరి. ఏతత్పరముల చందాదారులేకాక, యూజులొక వైదలు కొండ రాహ్మనింపబడినారు. ఎల్లకల్యాణ హారము లొసంగబడినపిమ్మట శ్రీమాక్కిలేరువొరగాను చక్కగా నాంగ్లములో “యూనైటెడ్ బోర్డు” అను విషయమును గూర్చి యుపన్యసించిరి. ఈ సమావేశమువారి తరుపున నేతత్సంఘ కార్యదర్శులలో నొక్కరగు శ్రీయతనాథయ్యలలి నారాయణ మూర్తిగా రాంధ్రభాండారగారి పథకులకున్నారు.

గంజాను మండలసభ.

ఈ మే నెలలో జరుగునని తలంపబడుచున్న మాగంజాం మండల సంఘ సంస్కరణసభకు మొదటి సభ్యత్వముగా నెన్నుకొనబడిన శ్రీ శ్రీ శ్రీ పద్మావతి జమీందారుగారు నియమించుకొని శ్రీమతి సోమదేవి నాయుడు గా రాహ్మనింపబడ వారందరి కనుమరొందినారు.

ఆంధ్రప్రతిక

త్రొత్తిగా మాయూరిక యేజంటును “ఆంధ్రప్రతిక” నిర్వాహకు భర్తృవచన, ఇంకను పత్రిక కనేకుల చందాదారులు కాకుండు మొత్తమును తోచనీయును.

చంద్రహారము.

[చిత్రా శంకరదీక్షితులు.]

(అయిదవ ప్రకరణము)

“బంగారు పెట్టిగారు మేమింక మామకామునకు భిము శలవిస్తారా?” అని విశ్వనాథుడికెను.

“అయ్యా నన్నీ గతిలోవదలి వెళుతారా? నాకేమిగి మాపించరా? ఒక్కరోజులో కొడుకునూ సొమ్మునూదా మోపబోయాను” అని పెట్టి కంట తడిబెట్టుకొనెను.

“నేను నామకామునకు పోతేనే, మీరువకారము చేయగలను. ఇక్కడుంటే ఫలంలేదు. మీకొడుకు మాత్రం యీపని చేయడని నాకు నమ్మకముంది!”

“లేని ఆశలు నన్ను సంతోష పెట్టడానికి మీరు కల్పిస్తూన్నారు. నాకళ్లలో నేను చూస్తే ఏమి కదా?”

“నానమ్మకంతోనే వృధాగా పోనూడదు. ఇక పెట్టిగారు! మీవిషయంలో పనిచేస్తే మీవస్త్రపు తిరిగి చునచేతులలోనికి రావడానికి కావలసినంత ఖరీదు నేను పెట్టవచ్చును కాదా! అది మీకెప్పుడేనా?”

“మియిచ్చుచువచ్చినంత ఖర్చు పెట్టండి! నావస్తువుల త్రము నిలువబెట్టండి. ఇదిగో యీనాలుగు వందలు ఖర్చు పెట్టండి, కావలసిన ఇంకాతినుకొండి” విశ్వనాథ మాధనమును పుచ్చుకొనెను.

“సరే, లేపుదయము 11 గంటలకు వస్తేరట్టానునా! మీరువకారము చేయగలను” అని వైద్యముచెప్పి, విశ్వనాథము దానుతోనూడి సుత్రమునకు తిరిగివచ్చెను. కొండకుకూడ వారలతోనే యుండెను. అప్పటికింకను కొంచెము ప్రాద్దుడుటలే, విశ్వనాథుని కొండడి పిలిచి, వానికొకపావుగంటలో మాదిగ వాని వేడుచువేసి, తగుసామానులతో నూరిలోనికి పంపెను. కొండకుకూడ యీపనితోధనలలో విశ్వనాథున కంతయో తోడ్పడుచుండెను. వానికి తనయజమానునియెడల భక్తివిశ్వాసములు మెండు. యజమానుడును, వాని నెంతయో ప్రేమతో చూచుచుండెడివాడు. పోవునప్పుడు వానిలో విశ్వనాథున “నమూనాలాక్కొని రావాలి” అని హెచ్చరించి పంపించెను.

కొండకు తిరిగి వచ్చునప్పటికి రాత్రి యేడుగంటలాయెను. వానిచేతులయం దొక పొడైపోయిన ప్రాతవదావుల బోడు నాకడుతెచ్చెను.

“అయ్యా! పాపలాయుచ్చి దీనిని కొనుక్కొనవచ్చాను” అని, కొండదాబోడులను విశ్వనాథున కిచ్చెను. విశ్వనాథ మాబోడులను గైకొని, కొండకు వెంటరాగా, బంగారుపెట్టి పశువులకాల ప్రక్కకుపోయి, రాత్రి బోడువాడుకిన స్థలమునకున్న సుదులలోని చిన్నములను వెన్నెల నెలుగున పరికిరించి, యీ నమూనాతో సరియైనవిన్నయితేయని గ్రహించి తిరిగి యిటికినకువెంచి, భోజనానంతర మెరిమిదిన్నగంటలకు తనపిస్తాను పొందుపజుచుకొని, కొండకు వెంటనకుగా కోనేటియ్యంటికి పోయి కొండడిని నరుగువైకున్నుండు మనిచెప్పి, తాను కోనేటియ్య కొన్నుండియున్న గదిలోనికి పోయి, తలుపుగడిచువైచి, కోనేటియ్యకెదురుగా ఒల్లదైగూర్చుండి, తీవ్రమున కంఠస్వరముతో,

“దొంగా! బంగారుపెట్టియింట్లో నిన్న రాత్రి కీతమ్మ సహాయంతో దొంగిలించిన చంద్రహారములోనిముక్క ఎక్కడపెట్టావు? పోలికుతు తెలియపజవలెనా?” అని విశ్వలు గురియుద్యమితో పల్కెను.

కోనేటియ్యకాశ్చర్యమును, భయమును, తగ్గిత కోపమునదయించెను. తనపొరుషును నిల్వకొనలేనంతలవైచి, చేతి కంకురున్న కట్టవెత్తెను. కాని, యీసంగతి గ్రహించగల్గిన విశ్వనాథుడు తనపిస్తానును వైకిలాగి,

“కట్టవెత్తితే, ప్రాణాలవైచి ఆశనదజుకో నమ్మబయ్యు కట్టి, పోలికువాళ్లపరంచెచ్చును. ఆ విరిగిపోయినముక్క యిచ్చివేయవలెను. కావలసిన దానికి కావలగుండలదాకా ఖరీదీస్తాను” అనెను. ఈసంగతిని, కోనేటియ్య విచారపడి “అయ్యా, నేను 150 రూపాయలకు దానిని తాకట్టు పెట్టాను” అని విచారించునానెను.

తన కార్యము నెట్లైన నెరవేర్చుననుచుగాన, విశ్వనాథ మాకని నోదాచ్చి, ఆముక్కను తెప్పించి, దానికేతుడలచిన సొమ్ము నీయవలెనని ఆలోచించి, దానిని దానితెచ్చుని పంపించెను. రాత్రి 11 గంటలకాతకు తిరిగివచ్చి యాముక్కాచ్చెను. దానిని గైకొని, విశ్వనాథుని కొండడితో సుత్రముచేతెను.

వెనుకటి ప్రకరణమున జెప్పిన యంశములనెల్ల పరికిరింపగా, పెట్టికుమారుడాపని చేసేయుండడని, యాతకు నిజ

నో
కీతము
త నిర్వి
నాకర్క
చెను. విశ్వ
మును వారి
విశ్వనాథముని

“నాపని

నది!” అని ప్రశ్ని

సంగిలినంతయు

వలెనని పెట్టికి సజ

పెట్టి తన య

అయ్యా మీ

ప్రశ్నించెను.

చాలానడకు; ఆన

నూత్నముగా పరిశీలించిన

తనమునుండియు, నడవని కలుక

నను, చేను గుర్తింపగలుగుచును

నామీనకోడలేక్కడుం

అది కష్టం. కోనేటియ్య

డుంటుంది. తానుచేసిన పని

భవిస్తారలేండి. మాకు శలవిస్తే, యీవె

కాకినాడపోయి, అక్కడనుంచి, విశాఖపట్నంపోతాము.

పెట్టి తిరిగివచ్చెనని చెప్పియింటికిపోయి, ఒక గంటలో

తిరిగివచ్చి, నుమాకు 60 రూపాయలు విలువగల బంగారపు

టుంగరము నొక దానిని, వలదని విశ్వనాథ మొత్త నిర్భం

ధించినను వివక, వానికి బహుమానమొసగి, యొక నమస్కార

మొస్తప్పి, వారల యొద్ద నెలపుత్రైకొని తనయింటి కేళుచు,

కొండడికొక 10 రూపాయలు చేతియిందిడి, పోయెను.

ఆసాయంకాలము బయలుదేరి, మువ్వలకు కాకినాడకు ప్రయా

ణము చేసిరి. అచ్చటకుండి విశాఖపట్నమునకు పోయి. వీరి

కొలకచ్చట నొక గదిత మైస పరిశోధనచేదియుండెను.

అందు నిరాబుడ్డియొక్క సహాయముచే, చాత్తలకు కోసించి,

హంతకుధికారాల కప్పజెప్పట వివరింపబడును కాని ఆకథ

చేరు సిరాబుడ్డి యని యందుము.

మాధుర్యమునకు పూచీపడగలము.

స్వచ్ఛమును, సజాతీయమునగు, తెల్ల ఖర్బజా, మామిడిపండ్లు, బజారు ధరలకే ప్రసిద్ధి

కెక్కిన మా “లక్ష్మీ పట్టుమందలి”

“అవుడే సీడ్ స్టోరు” వారివద్ద దొరకును.

మంచివిత్తనములు దొరకును. అన్నిరకముల మొక్కల సప్లయి చేయబడును. కేలూరు ఉచితము.

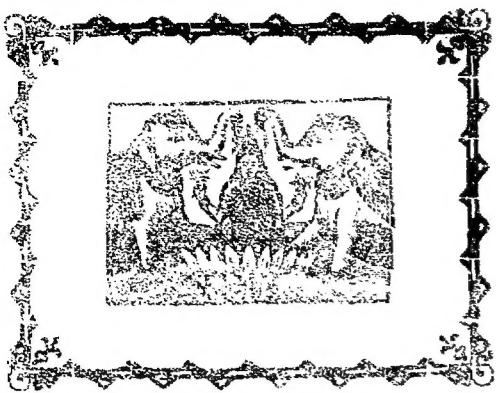
కావలసిన వారు — SUPERINTENDENT, Oudh Seed Stores, Lucknow.

కావలయును

రజస్వలయినకన్య బ్రాహ్మణులం దేశాభిమైన వివాహమునకు కావలయును. వరుణుని వ్రాయునున్న రూపకతిగ నుండవలయును. పునిగురించినయం ఇంకను సంగతులు తెలిసి కొనగోరువారు ఈ క్రింది చిరునామావ్వారా యుత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుపవచ్చును. ఈ త్తరములు రహస్యముగ నంపబడును.

Manager
C/o Amrutnanjan Depot,
Frere Road, Bombay.

ఆర్. ఎల్. జోన్న
నారాయణ కామ్రాజుడు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1915-వ సం॥ మే నెల 5-తేది

బుధవారము.

స్థానిక స్వపరిపాలన.

II

మొన్నటిదినము ఇండియా ప్రభుత్వము వారి తీర్మానమును గురించి వ్రాయుచు పురపాలక సంఘములు పంచాయతులు చను నిరొకట స్వపరిపాలనా స్థాన విషయమును వివరించితిమి. ఇండియా ప్రభుత్వము వారు వివిషయమున కొంత విరివియగు సానుభూతి కలవారుగా నుండుట నూదించితిమి. మరదేశమున పురపాలక సంఘము లెక్కువ సంఖ్యగలవనికాని వాని యందు నివసించు ప్రజ, మొత్తము ప్రజలలో నెక్కువభాగ మనిగాని చెప్పుటకు విలులేదు. మరముఖ్యవృత్తి వ్యవసాయ మగుటచేత మరప్రజ నూటికెను బ్రహ్మసూత్రాను సీనులలో నున్నారు. నిజముగా స్వపరిపాలన వ్యాప్తిని పతననిన స్త్రీగ్రామ సీమలకు కలుగుచున్న స్వపరిపాలననే యెక్కువగా గమనింపవలసి యుండును. పంచాయతు లికముందు రాబోవునవి గావున వానియెడ ప్రభుత్వమువారు కను బరచిన విశేషసానుభూతిమనము కృతజ్ఞులుగా నుండువలసికది న్యాయమే యెనవ ప్రస్తుత స్వపరిపాలనమును వెంటనే విరళ మొనర్చుటకు ప్రభుత్వము వారు ప్రసాదించిన నరము యొక్క పరిమితిని మాత్రము వానియాశతో నిర్ణయించుటకు విలులేదు. మర స్వపరిపాలనలోని ముఖ్య భాగము లోకలు బోధలు. వీరివిషయమున ప్రభుత్వమువారు తీసికొను శ్రద్ధయే సద్యఃఫలము నుయ్యగలది. క్రింది నుండియు పైనుండియు కట్టికొని రావచ్చునను మాట నిజమేగాని కొంతయచు భవముగల ప్రజానాయకవర్గమువారి లోకల బోధల వ్యాప్తిని వారే యగుటచేతను వివరములు వివరించుచున్నాము. మరదేశముననే ప్రజాసమూహ ముండుట చేతను, లోకలు బోధల వ్యాప్తితంత్ర్యములను బాగుగా కలిపింప జేసిననే ఈమధ్యస్థానము నుండి అటుపై కదిలి నటుక్రిందికి విడిచినాను భవములు ప్రసరించుటకు సరియైన విషయము. ఇట్టిలోకలు బోధల విషయమున నిండియా ప్రభుత్వము వారు చేసిన తీర్మానములు తృప్తికరములు కాకుండుట కెంతయు చింతలు చున్నాము. రాయలు కమిషను వారు లోకలు బోధల విషయమున నివి వ్యాప్తి కలదు చట్టముగా నుండవలెననియు అదిగా లోకల తాజాలోకల బోధలవలె ననియు బోధనధ్యులు ప్రజకును, ప్రజబోధనధ్యులకును, కలిగియుండు సుఖము క్రేయస్థుల నుంచి మిగిలినవారికి తిగింత ఆదానుసాగ్గ మేర్పరచి వ్యాప్తితంత్ర్యము గొనగలుగు యనవలయుననియు ప్రకాశించి నిర్వచిత సభ్యులసభ్యుల వినియోగముగా ముఖ్య యాంశములను వివరించుచున్నాము. కమిషను వారి సలహా

లకు స్థానిక ప్రభుత్వములవా రొక్కొక్క రొక్కొక్కటిని ప్రత్యుత్తరము లొసంగినారు అయిన పంధర ప్రత్యుత్తరములలోను జిల్లాబోర్డుల యధికారము లెక్కువగుటకు స్పష్టమగుచున్నది. నిర్వచిత నిర్ణీతసభ్యుల ప్రత్యేకసంఖ్యలనుగురించి మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు జిల్లాబోర్డులలో నిర్వచితసభ్యుల సంఖ్య మూడింట రెండువంతులకును తాలూకా బోర్డులలో అర్ధభాగమునకును పెంపుచేయ నియ్యకొందరట. బొంబయి ప్రభుత్వమువారు నిర్వచిత సభ్యులసంఖ్యయే బలవత్తరముగ నుండునట్లు చేయుట తగదనుచున్నారు. పంధర రాష్ట్రమున నిది వరకే నిర్వచితసభ్యులనున్నదట. పంజాబ్ ఆసాముల వారు నిర్వచితసభ్యులను హెచ్చించజూతురట. మన ఇండియా ప్రభుత్వమువారు కమిషను యొక్క సిఫార్సుల నట్టే నెట్టిపేరి ఆయా రాష్ట్రముల కామీ ప్రభుత్వముల యభిప్రాయములే ప్రవర్తించవలెనని తీర్మానించినారు. నిజముగా నుదాహరణముతో ప్రత్యుత్తరమిచ్చిన మన మద్రాసు ప్రభుత్వముక్రిందకే స్థానికస్వపరిపాలనా సమస్యలకు కలుగుచున్న ప్రత్యుత్తరముల తలంచుకొందుమేని ఈ మాటలన్నియు నెంతఫలవరహితములో స్వపరిపాలన యెంత మందగమనమున నడచుచున్నదో యర్థముగాకపోదు. ఇటీవల నొకబోర్డులోని నిర్వచితసంఖ్య పెంపుచేయవలసినదని కోరగా 1911 లోనే హెచ్చించితిమి. ఇప్పుడు తలపెట్టెచును ప్రత్యుత్తరమువచ్చెను. మన కారవనీయసభ్యులు అధమము తాలూకా కేకబోర్డులను నిర్ణయింపవలసినదని యడుగగా దానికిని సరియైన సమాధానము రాకపోవుట మావచనము లెరుగుదురు. ఇట్టి పరిస్థితులలో ఇండియా ప్రభుత్వమువారు లోకలు బోధలవిషయమున నభివృద్ధి ఈకగిది కావలసినదని ధైర్యముగా తమకు సహజముగ నాదార్శముతో శాసనపరమము మిక్కిలి విచారణయు. ఇంతే కాదు అధ్యక్షులవిషయము నాలోచించితిమేని ఇంకను నిరాశనందుటకు కారణముకానిమించుచున్నది. మద్రాసు రాజధానిలో తాలూకాబోర్డులకు ననధికారాధ్యక్షు లొక కొన్నిచోట్లులే నేర్పడినారు. వీరి పరిపాలన మిక్కిలి చక్కగానున్నదని ప్రభుత్వము వారి విమర్శయే యీసంవత్సర ముగోషించెను. ఇట్లుండియు రాయల్ కమిషనువారి సలహా ఈవిషయముననే స్థానిక ప్రభుత్వములవారికిని నిండియా ప్రభుత్వముల వారికిని గూడ సమస్తమయి యుండుట మా కాశ్చర్యమును విషాదమును కలిగించుచున్నది ఇప్పుడు అనధికారాధ్యక్షులున్నచోట వారే యుండవచ్చు ననియు స్థానిక ప్రభుత్వముల నాకి ప్రయోగార్థ మన సరమని తోచునెడలక్రితగా ననధికారాధ్యక్షులనే మించవచ్చు ననియు నిండియా ప్రభుత్వము వారు తమ తీర్మానమున వాళిను చున్నారు దేశమంతయును జిల్లా బోర్డులలోను తాలూకా బోర్డులలోను సభ్యులును నుపాధ్యక్షులును ననధికారులుండునట్లు ప్రభుత్వము వారు ప్రసాదించుచు యెరుగుచూచు చుంక నిదివరకున్న దానికే యొక విధముగ వ్యాఖ్యాతము కలుగుటకు తమ యరుమాన వచనస్సోచితే నిండియా ప్రభుత్వము వారు మార్గ మేర్పరచుట హైందవుల కాళాభంగమును కలిగించు చున్నదనుటకు సాదేహములేదు. ప్రతి నిమిషమును ప్రతిప్రభువు నోటి నుండి సానుభూతి సంతతును ప్రసరించుచు మనకాలమున నిట్టియా శాధగము గాత్యమున కలిగినను తలపుచున్న రానిచ్చు మాకు విశేషముగా గొప్పపలేదు. ఉదాహరణ మూర్ఖ్యము యుతున్న స్వతంత్రకార్యములను పగు హాంబి ప్రభువుగా రీతిని స్థానికాధికారాభిప్రాయములకు లోబడుదురని హైందవభూమి నమ్మియుండ

లేదు. బలవత్తరములగు మరపు లిప్పుడు గాకున్న యుద్ధానంతరమునుక నడిపి హైందవనాయకులు లోకలుబోధల విషయమున నీతీర్మాన మొనర్చిన లోపములనుసవరింపవలసియున్నా దు ఈలోపుగ హాంబిప్రభువుగారు విషయములను పునర్విమర్శించి ఇండియా ప్రభుత్వము వారు గొప్పస్వాతంత్ర్యముల విషయములలో మూలసూత్రములను నుదార భావమున రచించి స్థానికాధికారులవ్యాప్తి ననుసరించు న్నోసర్యకున్న హైందవభూమి ముక్తిలేదని ప్రజలు విశ్వసించుచున్నారనుటను గ్రహించి న్యాయమొనర్తురుగాక యని కోరుచున్నాము.

విద్యార్థి మహాసభ.

మామత్రియం దీ విషయము విపులముగా విద్యార్థులచే విమర్శప జినది. ఇదివర కొకపర్యాయము దీనినిగురించి మా యభిప్రాయము గూడ వ్రాసితిమి. ఇతరకార్యసక్తు లగుటచేత గాబోలు నాంధ్ర నాయకు లొక్కరైనను విద్యార్థుల యాదోశనను వివలేదు. వివినవా రొక్కరో యరయో విద్యార్థులకు వ్యతిరేకముగా వ్రాసిరి. ఆంధ్రమహాపురుషు లొక్కచోట చేరి యాంధ్ర మాతను దర్శించి భ్రాతృవర్గమును భౌతికముగా గాకున్న మానసికముగా నైన నాలింగనము చేసికొని పవిత్రులగు రీతినే ఆంధ్ర విద్యార్థులును నొక్కచోట సమాజేతము. “మన మందర మొక్కదేశ పుత్రులము ముందునకు నామకాగలవారము.” అను నైత్యభావము జేసికొనవలసి యున్నాదు. ఈ సమస్య దేశములోని పలుభాగములలో నడచుచున్నచేత మన విద్యార్థుల విద్యలో నొక్క గొప్ప పనుగు “కూపస్థమంతు” దృష్టి పాసి చనగలము. వీరివిద్య విద్యాలయములకు సాబాధించినది గదా విద్యా కాలమున నితరభ్రమల బడరాదు గదా. వీరు చేరేచేయుపని యేమి యను ననుమానములు కొందరను బాధించు చుండవచ్చును. కాని యొక్క భావనభ్యసించు విద్యార్థులందరు నొక్కచోట నేరువలేగిన సంగతు లసాభ్యాకములున్నవి. లోకములోని ఇతరసంఘములయందలి విద్యార్థులకును దనుకునుగల తారతమ్యముల గణించుకొని తాము కొరవడువిషయముల నభివృద్ధిపరచుచుగముల విమర్శించుకొనుటయు పోగత్రాడు మున్నగుమరభ్యాసములను వడలుట, మితవ్యయమును ప్రోత్సహించుట, వసతిగృహములు లేనిచోట పరస్పర సంరక్షణార్థము కిధుల నేర్పరచుకొనుటకు శ్రోవ లరయుట, ఆరోగ్యమునకు నలయు వ్యాయామపరత్వమును పురికొల్పుకొనుట మున్నగుసాధనముల మూలమున తమకట్టుకు తమలోనే యభివృద్ధికి తగిన సంస్కారములను జేసికొనుటయు నన్నిటికంటె నెక్కువగా దేశాదర్శములకు కనిపెట్టి యాదోశన లోనికి దిగక యాత్మగోధ మాను నేర్చుకొనుచు దేశనాయకుల ననుసరించి దేశసేవాకురములను తమయందు ప్రార్థింప జేసికొనుటయు ననువిషయము లీవిద్యార్థి సమాజేతమునకు నాలోచనీయములని మామత్రి సాయము. మా యాంధ్ర నాయకులు తమ యుత్సాహమే యాంధ్రవిద్యార్థులలో ప్రతిఫలించినదనుటనుంచి తగినమార్గముల నాయుత్సాహమును నడిపింపగలిగితేని మన భవిష్యత్తుయొక్క సృష్టికి శోభవలయునని మామత్రియం దున్నది. కావున గామంతు పశాఖిల్లుగా సభాసభ్యులమున విద్యార్థుల కాశాభంగము కలిగింపక మననాయకులు తగిన సలహాలతో పరిణామప్రవాహమును దీర్తురుగాక యని నమ్ముచున్నాము.

విరోధా మహాసంగ్రామము

ఇంగ్లండు

బ్రిటిషువైదికుల సప్తము.

లండను మే 4:— మధ్యపరాసముద్ర ప్రదేశము లొకటి ఆస్ట్రేలియావారికి 8 ఉద్యోగియును హతులైరనియు 86గురికి గాయములు లేగితననియు నేటిదినము ప్రకటించబడిన పత్రికలక దెలియుచున్నది.

ఏప్రిల్ 28 తేదీని బ్రచురించిన పత్రికనుండి 80 ఉద్యోగియును హతులై నట్లును 176మందికి గాయములు కలిగినట్లును యున్నది. వీరిలో 91మంది తెలివీరయలు నై న్యులులోవారు.

హిందూదేశపు టపాలు.

లండను మే 8:— ఏప్రిల్ 10 వ తేదీ హిందూదేశపు టపాలు నేను లండనులో బట్టాడా చేయబడినది.

ఫ్రాన్సు

పరాసుధానికారుల ప్రతిటన

ప్యాంసు మే 4:—పరాసు అధికార లిట్టు ప్రకటించుచున్నది.—కడవికరాత్రి జర్మనులు ఇష్టముకు ఉత్తర భాగమున యొకింతగా బ్రిటిషువారు వెనుకకు నెట్టివేసిరి వారి తెలుకదగ్గ నున్న మండల పోలిమి.

మహా

రుష్యా జర్మనీ సేవలు.

తేజువడిట్లు తెలియజేయు చున్నాడు:— రష్యావారి నైతికత్వము నేను మొదలగు వ్యాపించియున్నది. శత్రుసేనలు లెకంటె చాలాదూరములోనున్నవి. జర్మను సేనలురుష్యాలోనున్నవైపులను ప్రాప్తమై బ్రిటిషువారు దేశములను నున్నవి. ప్రాప్తమైదేశములోని జర్మనుసేనల బ్రిటిషువారు దేశములోని జర్మనుసేనలను ఎంతదూరమున్నది. ప్రాప్తమైదేశములోని జర్మనుసేనల బ్రిటిషువారును, బ్రిటిషువారు సేనల ప్రాప్తమగు తీసికొనినట్లు కుతూహలముతో రష్యాలో ఒక వైపునను సేనలను, మరియొక వైపు సేనలను అంతిమారమున్నది. అంతకాలము పట్టును.

జర్మనీ

మునిగిపోయిన జర్మనీవారి టార్పెడో పడనలు. నావికుల రక్షింపబ్రహ్మించుట.

లండను మే 4:— శివవారమునాడు జర్మనీవారిని రక్షించుటకు బ్రిటిషువారి ముద్దపుటోడల వాడెలయు శ్రమ పడి బరితేసిరి. తెల్ల హుటాల్ గారు యుయుగ నీరుకొనుచు బోయి ఒక జర్మనీవారిని గాపాడెను. 18 జర్మనీవారు మాత్రము మునిగిపోయిరి కాకాసంఘమువారు దెలుపుచున్నారు.

ఒక ఘోరదృశ్యము.

తమముద్దపుటోడ యంతకుముందు ఒకట్రాలరుకు మించి ఒకబ్రిటిషు తెల్లమెటును యిద్దల నాకాథలులకు బట్టికొనెననియు పోరాటము జరుగుచున్నపుడు వాడర్థం లోపలనుండి గొండుటచేతను కృతఃకేసపోవుట చేతను వారు హతులయయ్యారని యొకఖబరు ది చెప్పుచున్నాడు.

బ్రిటిషువారి దయ-జర్మనీవారి నిర్ణయము.

మునిగిపోయిన జర్మనీవారి యుద్దపుటోడలో ఘోరదృశ్యము బ్రిటిషువారియొక్కయులను నాటికొనెననియు కదలిపెట్టుట యుద్ధాగంధము అంధియానులో నున్న జర్మనీ ఘోరదృశ్యము వారు కాపాడినదానకు కృతఃకేసముగనున్నది పత్రికలు ప్రాయమున్నవి. ఈవిధియందు భీతానవాచనములెరిగి యుండ నమ్మగలిగి పత్రికలు ప్రాయమున్నవి.

జర్మనులయొక్క ఆత్మహత్య గానియింకను.

సిల్వోబడి కొలుకొనుచున్న వారిలో ననేకులకు ఒక విషమును నోక జర్మనీయుద్ధమును హత్యగానియింకను జర్మనీవారిని రక్షించుటకై నోకావైపులను గొరిమంది మోడలైనుండి సిల్వోబడికి బయటకు. పి: జర్మనీవారు చరిత్రే మిక్కిలి వాధనీయమైనదగా యంత్రములను పోలిక గొనిపోయి దేశమును ఘోరముగతొలగించి నీళ్ళయింపగా నాలగు పీఠ తన్నుచువురుతేమో యని తిరుగబడి వెనగులాడి. నత్తయింతముగ బోతరు. కష్టముమీద నాతనినిలోనికివీరిని పోయిరి.

జర్మనుఖయిదీలు.

పారిశ్రామికసంఘము కక్షించుచుట.

లండను మే 8:— దిశబిగు సయినక కలిరమునుండి కొందరు జర్మనుఖయిదీలు ఏప్రిల్ 4వ తేదీని పారిపోయిరి. వీరికి 28 దినములవిడిఖయము చేయబడినది.

ఖయిదీల ఆదరణ.

ఆంగ్లేయులు చేయవలయు జర్మనీవారు చేయవలయు.

లండను మే 4:— వార్తప్రకటన సంఘమువారిట్లు తెలియ జేయుచున్నాడు.— జర్మనీదేశపు రాజధాని యగు బెర్లిను నగరమందలి ఆమెికా రాయబారి ఇట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:— తమకు పట్టుకొనిన సంఘిని గుఱించిరప్ప టైదీలుగనున్న ఆంగ్లేయులపట్లలేమియు జర్మనీవారిని గురించి చెప్పటలేదు. జర్మను సలు మేరయినను మంచి పట్టుకొనిన వారిని ఆంగ్లేయులెట్లు ఆదరించుచున్నారో జర్మనీ వారును ఆంగ్లేయు టైదీల నట్లేఆదరించుదురు.

టర్కీ

రెండువేలమంది తురుష్కులకు పట్టుకొనుట.

లండను మే 8:— తురెండువేలమంది తురుష్కులు ఖయిదీలుగ తెనెడానునకు దీసికొనినట్లుగ తెనెడాను నుండి తంతురచ్చెను.

నార్వే

నాకలముట్టికి

నార్వేవారియొడల ముందుట.

— మే 3:— కలకత్తాలోని పోవుచున్న జర్మనులను నార్వేవారియొడల నుండి తరలించుటకు ప్రయత్నము జరుగజేసిరి. వారి యంత్రామియొకటి ముందితెచ్చెన వారియు నుండి తరలించుచున్నాడు.

నార్వేవారియొడల ముందుట. నావికులను పడవలెక్కనిచ్చిరి. ఈపడవలు లీతనకువచ్చెను.

అమెరికా

గల్ఫులైటుయొడ మునిగిపోవుట

పరిశీలనము.

వాషింగ్టన్ మే 3:— గల్ఫులైటుయొడను మంచుటకుగూర్చి పూర్తిగ బరిశీలించెనమది బ్రయత్న గారు వాగ్దత్తముచేసిరి. ఈ విషయముకుగూర్చి వివరముల దెలిసికొనవలసివదిని బెర్లినులోనున్న ఆమెికావారి రాయబారికి నిమిషించిరి. ఇంతియగాక టెసింగునయొడలై నై మనియు బాంబులు వేయుటకుగూర్చి వివరములను దెలిసికొనవలసివదిని నియమించిరి.

ఆమెికను పత్రికాభిప్రాయములు.

గల్ఫులైటును మంచుటకుగూర్చి వ్రాయుచు న్యాయాదు మార్లెట పత్రిక జర్మనీవారివై గరితవర్తల దీసికొనుటకు కాలము సమీపించినదని వ్రాయుచున్నది.

ఇరవకు జరిగిన కార్యములన్నిటిలోను ఆమెికావారికిని జర్మనీవానికి నితకంటె నెక్కువ వివరార్థగణముకు కార్యమొందులేదని ఈవినిగుపోవుపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

ఈ కృష్యములు జర్మనీవారి యుద్ధావరణము నగరక పరచుచున్నవి కావున యిట్టి చర్యలకముందు జరుగకుండ జర్మనీవారినుండి వాగ్దత్తములు బుచ్చుకొనవలయునని ఈవినిగు నేక వ్రాయుచున్నది.

ఇంగ్లియా

ఫ్రెంచివారు ఘోరముగాల నభివందించుట

లండను మే 8:— మ్యాచువెలు యుద్ధాసంతకమున నగరాన్ ఫ్రెంచివారు ఘోరముగావైదొలుకు బరితీంపబోయి యిట్లు ప్రకటించిరి ఇట్టివిజయిని పోరాటమునందు మీరు చూపిన ఘోరమునానులకు మిమ్ముభివందింపవచ్చితిని. మీరు వాయిదీసికొనిన కరవరమునొట్టిగానియొద్దతల నాకళ్ళకుతలచే మిమ్మును వెనుకకురండె యాజ్ఞాపించుటనలన జరిగవచ్చితిని 8 ఆట్టెనున్న తేదీవో మీరు వెనుకకువచ్చియుండను. మీరున్న దేశమునుండి వచ్చిపో. కావున నితకేసులందు నితకాలము మీరు వివరములనుమించును. అయినను మీరు నీరకాలము నొకరు చూపిన కృష్యమెంతయు వ్యసనీయము. అన్ని సమయములను మీరు తీసికొనుటకై మీరొక కంఠమును లాచరింపుచున్నారను మ్యాచువెలువద్ద వెల్లుపోలికో యట్లే యవసరమైనపుడెల్ల బోవెదరని నమ్ముచున్నాను.

ఆఫ్రికా

ఆఫ్రికాలోని పోరాటము

లండను మే 4:— కేపుటవున్—ఆదివారమునాడు జనరల్ బోతాగారి సైనికులు విండాపను కాన్వేయమున 60 మైళ్ళదూరములో నున్న ఓట్టిబయాన్వేను పశ్చిమమునొనిరి.

బొంబాయి

బొంబాయి లా పాతశాల-పురర్పి ర్పాము.

బొంబాయి మే 4:— బొంబాయి దొరతనమువారి లా పాతశాలను పురర్పి ర్పాము చేయుటకుగూర్చి విచారింపుట కైయొక్కిరింపపుట్టిన నోకసంఘముగనియమించిరి. దైత్యులు ఆఫ్రికాను ఇక్వెస్ట్రీకును, ఆస్ట్రేలియా జనరలు, దొరతనము వారిలాపాతశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు, డి.ఫ్ మల్లాగారు, డా॥ మాకిచాక్, గా॥ పెట్రూల్వాడ్, డి.నాక్ బహదూరు జి. యచ్. రావుగారు ఈసంఘమునకు సర్ వాగాయలు చంద్రవార్కరుగారధ్యక్షులు. ఈవిషయమున 1వ ఆల్ ఫ్రెడ్ హీమ్స్కోనక్ గారు చేసిన సలహాలను, గూర్చియు పాతశాలకు రోజంతయు నడపుచు రోజంతయును చేయుపధానోపాధ్యాయుని సహాయ పాధ్యాయులకు నిశుమించుటకు గూర్చియు వాలోచించుచు. సర్ వాగాయలుగారికి శాశ్వతాధి కారులు గూడ సీసంఘమునకు బంపిరి.

ములాను

నాకర్పాకు బందిపోటుకేసు.

ములాను, మే 4:—నాకర్పాకు కేసునందు తీర్పు నిచ్చుచు నుల్లాకు ప్రత్యేక న్యాయస్థానమువారిట్లుచెప్పిరి. ఇది వరలో జరిగిన బందిపోటుకందు తోక్తముపుచ్చుకొనిరి యను మానము కలిగినవారికి చుర తుకొనకవిధించ నమవుగలుగుటకు వత్తులు తోతాకు నిప్పుచుట్టించిరి మామల్లిప్రాయము. పద్దయులను గుర్తించుట నమ్మకముగలేదు. వివక్షతలేనందగ ననేకు: పద్దయులకు జేర్పి.

ఇస్కాబాకేసు.

ఇస్కాబాకే సింకను తయారుగ నందెపోవుట సోమవారమునాడు ఇస్కాబాకేను విచారిణి ప్రాప్తి. 92మద్రాసుబాండ్ల. వీరిలో 52మందిని విచారింప నవసరము లేననిరి. సుగి యిద్దరు పారిపోయిరి. ఈబందిపోటు ఫిబరరి 28తేదీని జరిగెను. కాని పోలీసువారిలకు తెలిపబడలేదు. మరి యొక నేరమును విచారింపుమండగ 52 దెలిసెను. 6 నాపులను 8 యిద్దరు తగుల బట్టి కొల్ల గొనిపోయిరట.

కలకత్తా

నంగదేయులు వైద్యపుటోడ నిచ్చుట కలకత్తా మే 4:— మెసాపాసేమియా దేశమునందలి నదులయందు బనిచేయుమి త్తము నైనికోవ్యోగి ములకు నంగదేయ ఆంబులెన్ను కోనవారు నున్నుంచిన వైద్యపుటోడకు నానుకరణముచేయుటకై కాక్కికేలు పృథువుగా రివారాంతమున కలకత్తాకు విచ్చేయుదురు.

ఈయత్నక మీనెల 18 తేదీని సాయుకాలము 5 గంటలకు పీస్సెపుఫోయియద్ద జరుగును. ఈయత్నకమైన తరువాత ఒకటిరిండు రోజులలో వైద్యపుటోడ కలకత్తా నుండి బయలుదేరి పోవును.

సి. వి. డి. ఉద్యోగిపై నేరము మోపబడుట. ఆస్పీలు

కలకత్తా మే 4:— స్వేదంద్రియంబునుఖర్చి తెలుస్తూ వెనుకను నడిగారు హత్యనేరమును మోపి ముజదదించు కిద్దిరి. ఇందునె నితకు మోపినవారి కప్పిలుకేసికొనెను. ఈయప్పిలును నేటిదిన ౭వ న్యాయమార్దలకు చిట్టిగారును వీచ్ కొప్పుగారును విచారణచేయ దొడంగిరి ఆస్పీలువారు ఖల్వాజ్లాలో రాజకీయ విషయముల ననుమానానుకుల వేచియుండుటకై నియమించబడిన సి.వి. డి. యుద్యోగియును. ఈతనికి ప్రాణాక్షతాక్షా మొకకుపాకెరిచ్చిరి. కంబర 18 తేదీని లొగురువు కుమార్తె 14 ఏడ్ల వయసుగలదానిని యింతకు మోపాకేవారుచేసి చంపెనని ఫిర్యాదీలు చెప్పుచును. ఆవిన్నదాని నాడెమో గొంపించిన విట్లుజురెనని వారి నెదరు. ఆకప్పికముగ నాదిచ్చిది చంపబడినది బుద్ధాయా తరువున చెప్పెదరు. కేసు యంతకు నగుచున్నది.

గొప్ప బందిపోటు

లండను మే 4:— ముద్దపధాపు. చుట్టి గారు ఇట్లొక విషయము: దిపోటునందెనది పిగిపోయించ్చా చుట్టి అధ్యక్షుడు. శుగ్రాము, 24 వంజాలలో నోక గ్రాయుకు రి వేల రూపాయలకు కొంగలు దొడిగినిపోయిరి. ఒక ను హికినికావెట్లు కొనిపోయిరి.

లాహోరు

లాహోరు కుట్ర కేసు

కమ్యూనికేషన్లు విచారించుచుండుట.

లాహోరు మే 4:— కమ్యూనికేషన్ల టెలిగ్రాఫ్ కేసు ఉదయము 10 గంటలకు సమావేశమై లాహోరు కుట్ర కేసు విచారణ ప్రారంభముచేసిరి. ఇదివరకు వాదించుచున్న స్టేషన్లలో నేడుకూడ ముద్దయిలవలయునను, ఫిర్యాదుపత్రమునను వాదించుచున్నారు. అప్రావృత అనుసరింపుకానుపత్రము సాయం కాలము నాలుగుగంటలకు ముగిసినది. ముద్దయిలలో నొకడు పింగళి అప్రావృతకు కొన్ని ప్రశ్నల నడిగెను. (కానుపత్రములో ముఖ్యమైనవగులేనివి తేలికముగా ఇదివరకు అప్రావృతకు తెలిసిగలగలవలయునని భిన్నముగా నేమియుంబుజువుకాదు. గవర్నరు మెంటు అడ్వోకేటు సాక్షిని తిరుగు విచారణచేసిన సందర్భమున ఇట్లు తెలియజేసెను:— బండిపోట్లు నేసి, సామ్యు తెచ్చి మాయద్రవ్యమును సాహాయ్యము చేసికొని విషయమును మేము సభలలో చర్చించుచు వచ్చితిమి. ఇంతేకాదు, సామ్యుసంపాదనకు ఈపద్ధతి నవలంబించుటకు అమృతసరములో జరిగినసందర్భము దేర్పరచుకొంటిమి. మాయాభిప్రాయములను సాధకవాదకములను, మా ప్రజలలో వ్యాపింపజేయుటకై ఆమెరికానుండి బహుముఖముల వూర్వమే నిశ్చయించు

గాసింగు రెండవ అప్రావృత. ఇతనిని శంజాబు డివిజనుచుండును. ఇతనిది మియానుకోట జిల్లా ఇతడు 10 మంది ముద్దయిలను గుర్తుపట్టెను. ఆమెరికాలో భారతీయవిప్లవసంఘమునా రేమేమిచేసినది వివరించుటలో నీతడు తనవాక్కులను నిచ్చుటకు ప్రారంభించెను. ఇతనివాక్కులను ఇంకనుముగియలేదు.

వలసపోయి వచ్చినవారు

లాహోరు మే 4:— ఇతర దేశములకు వెళ్లివచ్చి యిబ్బందులను విచారించు శంజాబురాష్ట్ర సందర్శి పతి జిల్లాలోని చారణ సంఘములు ఏ వారని ప్రజాభిప్రాయములకు యిదివరకు ప్రకటించెను. ఇది అబద్ధము. జరిగిన ఘోషాన్ని అని నీ. అందు యం. గజెట్ పత్రిక యొక్క విషయములను? (వాసినది:— కొన్ని జిల్లాలలో నీక్కులు సంఘములుగా నేర్పడి వలసపోయి వచ్చినవారిని ఏలాగున చూడవలెనో దొరతనమువారికి సుహృద నిచ్చుచున్నారు. ఈ సంఘములలోనివారు ఇతర దేశములకు వలసపోయి వచ్చినవారిలో కలసిమెలసి తిరుగు చుండుటవలన వారికి కలసపోయి వచ్చినవారి నిజస్థితి తెలియనని గవర్నరు మెంటువారు తలచుచున్నాడు. వలసపోయి వచ్చినవారిని తేలిపోయి యిబ్బందుల పెట్టుటవలన వారి అభిప్రాయము కాదు. కాని కొంతమంది ప్రజల్లోను చూడగా నారిని తగిన అదృష్టము ఉండుట ఆనందముతో చుచున్నది. కాబట్టి అవసరమైనవారిని దొరతనమువారు అరపులా నుండుదురు.

సిమ్లా

కె మ్యూర్ గారు.

సింలా మే 4:— కొంతకాలముక్రిందకు వెన్ రాయి గారి యువోగ్గియులలో నొకరుగా నుండియున్న కప్రాను దబిల్వా మ్యూర్ గారి కిటీవల గాయముదగిలెనని తెలిపికడ. పీరు క్రమేణ స్వస్థతనించుచున్నారని ఇంగ్లండునుండి తెలియవచ్చుచున్నది.

వైస్రాయికి వచ్చిన యుద్ధవార్తలు

సిమ్లా మే 4:— మే 3 తారీఖున ఇండియా సెక్రటరీ పంపిన వార్తలు:— జర్మనునైన రషియా దేశమునందలి బాల్టిక్ రాష్ట్రములలో జొరగడి మిస్సీ ప్రాంతములను ఆక్రమించుకొని. పారిపోవుచున్న రషియాను సేనను తడవుచు జర్మను సేన మిగిలినానైపుణియులవరకు వెళ్లివారని జర్మను దొరతనమువారు ప్రకటించిరి. దీనినిబట్టి జర్మనుసేన, రికారాష్ట్రము లోనికి పోవుచున్నట్లు తోచుచున్నది. జర్మనీవారి యుద్ధవాసలు ఇదివరకే రికారా సింధుకాభిగా జొరగడి ఆతీరమునందలి జట్టణములపై ఫిరంగులను కాల్చుచున్నట్లు తెలిసినది. రషియా వాక్యప్రకటన.

జర్మనుసేనలు రికారా ప్రాంతములకు వచ్చుటవలన వారికి యుద్ధసంబంధముగు లాభమేమియులేదు. కాని ఒక్కలాభము మట్టుకు కలదు. ఇదివరకు యుద్ధమువలన పాడుగాని దేశములో గడ్డిని, ఆహారపదార్థములను సంపాదించుకొందరు. ఇంక కన్న లాభములేదు.

కాలమానము

సిమ్లా మే 5:— బర్మా, అస్సాము, ఒరిస్సాలలోను, దక్షిణ హిందూదేశముయొక్క దక్షిణ భాగములందును, ఉరుములతో వర్షము కురిసింది.

మెయిమ్యూలో 3, తేదీపురము ఫాజుపాయించులలో 2, కటకములో 6, మైసూరులో 2 దుక్కులు పడినవి.

దేశములోని చాలభాగములందు వడికగిరినది. బీహారు ఒరిస్సాలలో సామాన్యస్థితికి తగియున్నది. కాని హిందూదేశపు వాయవ్యభాగముందు మాత్రము వడి ఇంకను అధికముగ నేయున్నది. అంతగొప్ప మార్చేమియుండదు.

బర్మా

కపిక్షాటివారు దోపిడీచేయుట.

రంగూన్ మే 4:— కపిక్షాపతుల దోపిడిగాంధుని సంకీర్తన నున్న జిల్లాబంగళాను తగులబెట్టినది తెలియుచున్నది. 5 దున్నపోతులను దొంగిలించినందులకుగాను కపిక్షావారి 2 దొంగి పట్టుకొనిరి. ఇంకల కై వీరి స్నేహితులు కసిడిద్రవ్యములను సంతిగ్రామముపై బడి దోచి కొనిరి. జిల్లా బంగళాను తగులబెట్టి గ్రామ స్థుల పయి కుపాతుల దారుణము. ఇద్దరికి గాయములయ్యెను. ఒకడు మోగంజివైద్యకాలయందు మృతిచొందెను. 10 కపిక్షాటివారి లిప్తుడు ప్రైవీటుగానున్నాడు. వీరిని బండిపోటుగావించి వాత్య జరపినందులకై విచారించును.

పోరు సెయింట్ జార్జి గెజెట్లు

కడపజిల్లాలో:— బొమ్మిడాల నుబ్బవ్యుగారు మెంబరుగా నియోగింపబడినారు.

సంద్యాల మ్యూనిసిపాలిటీ:— ఎన్. ఎమ్. డి. భాన్ సాహెబ్ భాజీ భాజాముగియుద్దీక్ సాహెబు బహుగారును, సామూల్ లెట్టర్లు మొల్లాగారును ఎన్నియలుగా నియోగింపబడినారు.

బరహంపురము మ్యూనిసిపాలిటీ:— మునిసిపాల్ రథోగారును, శేఖూషణరథోగారును కవున్సిలరులుగా నియోగింపబడినారు.

ఒంగోలు మ్యూనిసిపాలిటీ:— చిట్టా వేంకటరామయ్యగారు కవున్సిలరుగా నియోగింపబడినారు.

తిరుపతి మ్యూనిసిపాలిటీ:— కర్నూలు కృష్ణరావుగారు కవున్సిలరుగా నియోగింపబడినారు.

హోస్పేట మ్యూనిసిపాలిటీ:— సిల్వెస్టర్ వార్షెర్లు నల్లావాగారు చైర్మనుగా నియోగింపబడినారు.

నరసరావుపేట మ్యూనిసిపాలిటీ:— రాళ్లబండి కృష్ణమూర్తిపంతులుగారు చైర్మనైర్మనుగా నెన్నుకొనబడినారు.

మచిలీపండు మ్యూనిసిపాలిటీ:— ఇదిమొదలు కవున్సిలరుల సంఖ్య 22 గనుండుటకును, అందులో 14 మంది కవున్సిలరులను ఎన్నికలమీద నియోగించుటకును ప్రభుత్వమువారికి రంగీకరించినారు.

అదోనితాలూకాలో:— ప్రవర్తనమున లోపమున్న దను కారణముమీద, కే. విరూపాక్షి రెడ్డిగారు మెంబరు పదవినుండి తొలగించబడినారు; ఇంకమొక నట్టిపదవి కనర్లుగలగూడ చేయబడినారు.

విశాఖపట్టణము మ్యూనిసిపాలిటీ:— ఎన్. రంగమన్నార పంతులుగారు కవున్సిలరుగా నెన్నుకొనబడినారు.

పార్వతీపురము తాలూకాలో:— శ్రీపతి సీతాపతి రావు పంతులుగారు చైర్మ ప్రసిడెంటుగా నెన్నుకొనబడి నియోగింపబడినారు.

విశాఖపట్టణము జిల్లాలో:— శ్రీపతి సీతాపతి రావు పంతులుగారు పార్వతీపురము తాలూకాలోవారిచే విశాఖ పట్టణము జిల్లాలో మెంబరుగా నెన్నుకొనబడినారు.

రెండవ బల్లారిజిల్లా కాన్ఫరెన్సు — కడపనెల 29 వ తేదీన హోస్పేట పోరులు టవునుహాలులో రావుబహదూరు సి. ఎచ్. గొడుగారి యాజమాన్యము క్రింద సమావేశమై హోస్పేటయందు రెండవ బల్లారిజిల్లా కాన్ఫరెన్సు జూలై 24, 25 తేదీలలోను రెండవ బల్లారిజిల్లా సోషల్ కాన్ఫరెన్సు 26 వ తేదీన జరపుటకు తీర్మానించుకొనిరి. అన్ని తాలూకాలనుండి ప్రతిగ్రామము తీసికొని యొక యాహ్వానోపసంఘము స్థాపింపబడినది. స్టేషన్ డి. గోపాలాచారి, డి. పి. గార్గూసనాధిపతిగారు, స్టేషన్ డి. వేంకటరమణాచారి, డి. పి. డి. ఎల్., డి. ఎన్. కృష్ణరావు డి. పి. గారులును హానరరీ మేజిస్ట్రేటు డి. బాలసుబ్బస్వామిగారును కార్యదర్శులుగాను జి. గడ్డెన్నగారు కోశాధ్యక్షుడుగాను నెన్నుకొనబడిరి. కార్యనిర్వాహకోపసంఘ సభ్యులుకూడ నెన్నుకొనబడిరి.

ఎలిమెంటరీ ఉపాధ్యాయ సంఘము, నెల్లూరు.

ఈనెల 1 ది శనివారము సాయంత్రము 3-30 గంటలకు రెండవ సర్కిల్ ఇన్ స్పెక్టరుగారగు శ్రీ. వి. ఆర్. వెంకట్రామయ్యగారి ఆగ్రాసనాధిపత్యము క్రిందసభ జరుపబడెను. ప్రథమమున దైవప్రార్థన జరిగిన వెంటనే కార్యదర్శిగారిచే లోగడ సభయొక్క రిపోర్టు చదువబడెను. పిమ్మట డి. సుబ్రహ్మణ్యముగారిచే కొన్ని పద్యములు రాగయుక్తముగా జదువబడెను. పి. రామయ్యగారు చిత్రలేఖనముమీద నొక వ్యాసమును జదివించి. యం. వెంకటేశ్వర్లుగారు 2వ తర. తి బాలరకు కళాయిలను గురించి మాదిరిపాఠము నొసంగిరి. శ్రీ. గవ. అనిస్టాంటు ఇన్ స్పెక్టరుగారగు వై. యస్. హనుమంతరావు పంతులు డి. యె. యల్. టి. గారిచే వాక్యరచననుగూర్చి బోధించబడెను. తరువాత బోధనాభ్యాస ప్రధానోపాధ్యాయులగు డి. కామస్వామిరామయ్యగారు చిత్రలేఖనమును గూర్చి అనేక విషయములు విశదీకరించిరి. కడపట సభాధ్యక్షుడు అనగ్గళ్ల మైన ధారణో హూణభాషయందు వై విషయములగూర్చి చాలవరకు ముచ్చటించిరి. ఆవల ఆగ్రాసనాధిపతులకును సభ్యులకును ప్రశ్నలకు వ్యుంబులును వందనకులును నమస్కరించిన వెంటనే సాక్షియగితముతోను కరతాళద్వయము ను 7 గంటలకు సభముగింపబడెను. 7 మొదలు 9 గంటలవరకును మ్యాజిక్ లాంతరు చూపబడెను. అని యుకదు ప్రాయముచున్నారు.

గృహస్థీకారము

వేదము కంపెనీవారు ప్రకటించిన బాల భాగవతము. ప్రథమ భాగమును ఆంధ్రభాషా సంరక్షక సమాజమువారు ప్రకటించిన 'వివర్ణాదర్శ' వివర్ణాదర్శము రెండు భాగములు వందనపూర్వకముగా నందుకొంటిమి.

TELEGRAMS.

Bombay Government Law School.

Question of its Re-organisation. BOMBAY, May 4. A Joint Committee has been appointed, with Sir Nayan Chandavarkar as Chairman and seven members consisting of the Director of Public Instruction, the Advocate-General, the Principal of the Government Law School, Mr. D. F. Mullah, Advocate, (Government nominees), Dr. Mackichan, the Hon. Mr. Setalvad and Dewan Bahadur G. S. Rao (University nominees), to consider the question of the reorganisation of the Bombay Government Law School. The Committee will consider the recommendations of Sir Alfred Hopkinson on this subject, and also discuss the desirability of making the school a full-time institution and of appointing a full-time Principal and Professors. Sir Narayan is also nominated by the University.

MULTAN.

Multan Special Tribunal, The Backarpur Dacoity Case. MULTAN, May 4. In the judgment in the Backarpur case the Special Tribunal state their opinion that shop keepers set fire to Kotha to strengthen the case in revenge against the community whom they suspected of having taken part in the previous dacoity. Identification was unreliable and names were added indiscriminately to the lists of the accused.

The Isawala Case. On Monday the Tribunal commenced the hearing of the Isawala case, the Juggiwala case being not yet ready. A "Noble Prosecution" was entered against fifty two out of ninety-two accused, and there are two absconders. The dacoity took place on the 23rd February, but was not reported to the Police, who heard of it later while investigating another offence. It is alleged that six shops and three houses were burnt and loot was taken.

SOUTH INDIA.

The Madras Provincial Conference. (FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT.) NELLORE, May 4. The 21st conference commences to-day at 2-30 in Lakshminaras Reddi's spacious hall. More than 200 delegates and 300 visitors attended. Proceedings began with prayer of Vande Mataram. Kavata Sreeramasastry Hon. Krishna Row delivered his inspiring address. Many honoables, Zamindars, and gentry attended. Hearty welcome was given to Gandhis. Krishna and Guntur were well represented.

Short Telegram News. Professor Ramamurti left Jamnagar yesterday-morning for his native place Vizagapatnam. Again he will return on 17th or 19th there for a benefit night in aid of War Fund under the kind patronage of Major Barthou.

Private advices from Home state that Captain W. Muir, lately of the Viceroy's staff, who was recently reported wounded in France, is progressing satisfactorily.

Weather Report. SIMLA, May 5. Thunderstorms have occurred in Burma, Assam, Orissa, and in south peninsula. Chief amounts are:—Maymyo 1 1/2 inches, Tezpur has fallen over a greater part of the country and is now below normal in Bihar and Orissa, but still high in north-west India. FORECAST:—No great change.

GRAMS.

EUROPEAN WAR.

GREAT BRITAIN.

M. Gazette Cable.

Italian Mails in London.

London, May 3.—The mail which left Bombay on April 10th was delivered in London to-day.

British Casualties.

LONDON, May 4.

To-day's list includes eight officers killed and thirty-six wounded among the Australian force in the Mediterranean.

The casualties dated April 24th include thirty officers killed and 106 wounded and missing. Ninety-one are Territorials.

FRANCE.

Two German Attacks Defeated.

LONDON, May 4.

PARIS.—The evening communique says:—Nothing noteworthy has occurred except the defeat of two German attacks, one on Sunday night against the British north of Ypres, and the other against the French at Bois-le-Prete.

Enemy's Attack Repulsed.

LONDON, May 4.

Paris Communique says, 'The British last night repulsed an attack northward of Ypres. We gained ground at Bagatelle.'

RUSSIA.

Extension of Russian and Enemy's Lines.

SIMLA, April 4.

The following has been received in Simla from England:—The "Morning Post's" Petrograd correspondent observes that while the Russian line extends 1000 miles, the enemy's line is very much longer and Germany's two wings against Russia are, in time and space, as far separated from one another as are their armies in France and Belgium from those arrayed against Russia.

TURKEY.

Bosphorus Forts Bombarded.

Turkish Collier and Other Ships Sunk.

LONDON, May 4.

A Petrograd official communique says:—Our fleet effectively bombarded the Bosphorus forts on Saturday. We destroyed a collier and two sailing ships and caused an explosion and fire in fort Elmas.

The Turks replied vigorously but without effect.

3000 Turks Taken Prisoners.

LONDON, May 4.

The Tenedos Telegram to the "Times" states that a further two thousand Turkish prisoners have been brought to Tenedos.

BELGIUM.

Cannonade Round Ypres.

Most Formidable of the War.

LONDON, May 4.

AMSTERDAM.—A despatch from Eekhoof states that the cannonade round Ypres on the 2nd was the most formidable of the war. It was heard and felt through the whole of Flanders and houses at Bruges and villages on the Dutch frontier trembled.

The German Losses.

The losses of Germans were terrible. The Danish town and villages in German possession are overflowing with wounded and many have been found dead in ambulances. Numerous closed trains full of dead passed through Thiel on Saturday and Sunday. The population is most optimistic of a speedy thorough change in favour of the Allies.

AUSTRIA.

Fighting in Carpathians.

Russians Take Prisoners.

LONDON, May 4.

PETROGRAD.—An official Communique says:—Since Saturday evening a most desperate battle has been in progress between the lower Nida and the Carpathians. The enemy's attacks on Sunday morning on the left bank of the Vistula were repulsed. Most desperate fighting has occurred in the vicinity of Tarnow. We have captured Mount Makuvka south-east of Golovetzko in the direction of Stryi, taking three hundred prisoners.

GERMANY.

Treatment of Prisoners.

Germany Follows Britain.

LONDON, May 4.

Press Bureau states that the American ambassador in Berlin says that the British Officers under arrest make no complaint except at having been arrested. The ambassador declares that Germany will follow exactly the treatment accorded to the German submarine prisoners.

TELEGRAMS.

CIVIL & MILITARY GAZETTE CABLE.

Escaped German Prisoners.

Sentenced without Hard Labour.

London May 3.—German officers who escaped from camp near Denbigh on the 4th April have been sentenced to 28 days imprisonment without hard labour.

The Destroyed German Torpedo Boats.

British Efforts to Rescue Germans.

LONDON, May 4.

The Admiralty announces that strenuous efforts were made by the British destroyers on Saturday to rescue the Germans. Lieut. Hartnoll went into the water to save a German, and only thirteen Germans were drowned.

A Prisoner's Statement.

One of the prisoners admitted that his destroyer had previously sunk a trawler and captured a British lieutenant and two blue jackets. He explained that they were below during the fight, and the time was short; consequently it must be concluded that they perished.

German Treatment of British Prisoners.

LONDON, May 4.

Papers contrast abandonment of the British prisoners on the German destroyer, which was sunk, with the treatment of the German prisoners on Amphion at the beginning of the war. Papers conclude that callousness was probably the result of panic.

Suicide by a German officer.

It appears that a German officer committed suicide as the destroyer was sinking after he had shot several men struggling in water.

A member of British bluejackets jumped overboard to save Germans.

One German was so suffering from exposure that it was decided to give him the benefit of the heat of stokehold. Mistaking their motive he fought desperately in a state of terror and was only got below with difficulty.

NORWAY.

Two More Norwegian Steamers Sunk.

Crew Safe.

LONDON, May 4.

COPENHAGEN.—A German submarine has sunk the Norwegian timber steamer "Lajla" (Laida) in the North Sea. The crew was saved.

A German submarine has also sunk the Norwegian steamer "Baldwin." The crew was allowed to take to boats, which have been brought into Leith.

AFRICA.

Fighting in Africa.

Success of General Botha's Forces.

LONDON, May 4.

CAPETOWN.—General Botha's forces occupied Otjimbingwe, sixty miles north-west of Windhoek, on Sunday. Twenty-eight Germans, including an officer, were captured. The Union casualties were three killed and two wounded.

AMERICA.

The Sinking of the "Gulflight."

Mr. Bryan Promises Thorough Enquiry.

LONDON, May 4.

WASHINGTON.—Mr. Bryan has promised a thorough inquiry into the sinking of the "Gulflight." He has instructed the American Ambassador in Berlin to ask for information regarding the "Gulflight," also regarding the attack by airmen on the steamer "Cushing."

American Press Comment.

The "New York Herald," commenting on the "Gulflight," says:—"It is time for brisk and determined action against Germany."

The "Evening Post" describes the incident as the most serious which has yet arisen between America and Germany.

The "Evening Sun" says that engagements must be exacted that no more such occurrences shall disgrace Germany's conduct of war.

INDIA.

Sir John French Praises the Gurkhas.

LONDON, May 4.

Field Marshal French inspected the Gurkhas after the battle of Neuve Chapelle. In his speech he said "I have come to congratulate you on your gallant behaviour in the recent fighting. You took Bois du Biez from which you had been ordered to withdraw owing to tactical reasons and I know full well that you would not have retired had you not received those orders. Your fine conducting during the winter months was all the more creditable, seeing that the winter was very trying for you having come from a warm climate. I wish to thank you for your good work on all occasions and am confident that whenever called upon you will attack as readily as at Neuve Chapelle."

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, May 4.

The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State dated 3rd May:—

TELEGRAMS.

Germans Penetrate into Baltic Provinces.

The Germans have succeeded in penetrating into the Baltic Provinces and now occupy the Riga region.

A German Communique

says "In pursuing the flying Russians the German advance guard reached the region south-west of Mitawa. They are thus well on the way to Riga, where German naval activity is also reported."

A Demy Official

note issued from Petrograd says "This offensive is of no strategic importance and may be explained as an attempt to include for foraging purposes within the sphere of operations the sector of the frontier territory not yet ruined by the war. The only result of the new plan can be at most the acquisition of an insignificant amount of food and forage."

CALCUTTA.

A Recent Dacoity.

Rs. 3000, Jewels, and a Gun Stolen.

CALCUTTA, May 4.

In connection with the dacoity recently committed in the house of Sudha Madhob Chatterjee, President of the Panchayat of Dhora, a village in 24 Pergahnas, the dacoits carried away jewellery, Rs. 3000 in cash and a double barrelled gun which the victim of the dacoity was licensed to possess.

Bengal's Floating Hospital.

A Forthcoming Interesting Ceremony.

CALCUTTA, May 4.

Lord Carmichael will arrive in Calcutta towards the end of this week to perform the ceremony of giving a name to the floating hospital which the Committee of the Bengal Ambulance Corps has placed at the disposal of the Military authorities for service as river ambulance on the rivers of Mesopotamia. The ceremony will take place at Princep's Ghat at 5-15 P. M. on the afternoon of the 8th instant. The vessel is expected to leave Calcutta within a day or two of the ceremony.

A C. I. D. Officer Convicted of Murder.

Appeal to High Court.

CALCUTTA, May 4.

At the High Court to-day Justices Chitty and Beachcroft were engaged in hearing an appeal preferred by Dindra Chunder Makerjee, who was convicted by the Sessions Judge of Khulna of murder and sentenced to death. The accused was an officer of the Criminal Investigation Department employed to watch political suspects in the Khulna district. He was given a gun for self-protection. The prosecution case was that on the 13th November last he shot dead a young girl aged fourteen, the daughter of his spiritual guide. The prosecution suggested it was the result of a love intrigue. The defence was that the accused accidentally killed the deceased. The case is proceeding.

BURMA.

A Raid by Kachins.

District Bungalow Burnt Down.

RAYONG, May 4.

Another report of the burning of the district bungalow at Nanti by Kachin cattle has been received. On account of five buffaloes being stolen by Kachins two men were arrested, and their associates attempted to avenge the arrest by making a raid on Nanti village. The district bungalow was burnt down and the villagers shot at. Two were wounded, one dying in Mogaung hospital. Ten Kachins are in custody awaiting trial on a charge of dacoity with murder.

PUNJAB.

Formation of District Jirgas.

The "Tribune" Report Contradicted.

LAHORE, May 4.

The "C. and M. Gazette" contradicts the report published by the "Tribune" about the formation of District Jirgas in the Punjab to enquire into the grievance of the returned emigrants. It understands that what has really happened is this. In certain districts, committees or panchayats of Sikhs have been formed to advise local officers and through them the Government as to how the returned emigrants in their districts should be dealt with, whether they should be interned, restricted to their villages, placed under surveillance or be left free and uncontrolled. In any way it is hoped that through these local panchayats they can get trustworthy information and assurances from people among whom they live as to the real character and tendencies of the returned emigrants. Nothing is further from the intention of the Government than to impose unnecessary restrictions on the freedom of men, but, on the other hand, many of them have shown by their actions that restrictions on individual cases are necessary to secure public safety.

The Lahore Conspiracy Case.

LAHORE, May 4.

The Commissioners sat again to-day at 10. Counsel for the prosecution and defence being present as before. Approver Amar Singh's cross examination was taken up and concluded at four by Counsel for the defence, a few questions also put by Pingley, one of the defence. A cross examination neither elicited any new information of importance nor did it result in modification of the witnesses' previous statements in examination-in-chief. The Government Advocate re-examined a witness who stated that not only a question of committing dacoities to funds for helping the cause discussed in their gatherings but that it was also at the Amir's meeting to resort to this money. He further said that they decided to leave before leaving for India to disseminate their grievances broadcast among their fellow Indians on arrival here. Second witness, Singh alias Punjab Singh of Mirsar, identified 60 of the accused. A statement giving details of revolutionary Society in Amritsar was given when the Court rose for lunch.

సంస్థాపకులు గారు గౌరవమున

సాధారణమున నొప్పకొనుచు ఉండు

స్వతంత్ర వ్యాఖ్యాతమనియు,

ఆంధ్రప్రదేశ్మునకుని ఫలమును

గోరమున ఆంధ్రప్రదేశ్మునకుని

21 వ చెన్న రాష్ట్ర యమహాసభ.

నిన్నటిదినము నెల్లూరులో సమావేశ మగుట

ఆ హాస్టల్ న న ర మా ధ్య ము ల ఉ ప న్యా స ము.

నిన్నటిదినము నెల్లూరులో సమావేశమైన 21 వ చెన్న రాష్ట్ర యమహాసభ కాశ్యపు సంఘాధ్యక్షులగు మాన నీయులు ఎ. ఎన్. కృష్ణారావు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు సభ్యులకు స్వాగతం బాసంగుచు నిల్చిన యువస్వామిలోని కొన్ని ముఖ్యాంశముల నీ క్రింద ప్రకటించుచున్నాము.

సోదరప్రతినిధులారా! వారీమణులారా! ఆర్యులారా!

నెల్లూరు చరిత్రము.

నెల్లూరు పట్టణము చెన్నానదీ తీరముననున్నది. ఈనది మాతృభారత యుద్ధసమయమునకూడ పుణ్యనదియని కొనియాడబడి యుండుటచే నది కడుగుపెట్టదగినది. బహుప్రాచీనమనియు మనము తెలియగలుగుదుము. ప్రాచీన ధరావలలో జొక్కరికేరన నీనెల్లూరు పట్టణము విక్రమసింహపురమున బరగుచున్నది. ఆపేరునకు సంబంధముగల ప్రాచీనగాథలను బట్టి ఈపురమున ఏనుగులను నిలువనిచ్చుటలేదు. అందు ముఖ్యముగ రాక్షసులయొందనీయదు. ఆగ్రహకవిత్వ గ్రంథములను ప్రసిద్ధులగు వారు పలువురే నెల్లూరు నుండలమున జన్మించియుండిరి. వారిచే విరచియలయిన గ్రంథము లిప్పటికి నార్ధవ్రాహ్మియును ప్రామాణిక గ్రంథములుగ భూజింపబడుచున్నవి. ఈమండలము పూర్వమాంధ్రులచే పరిపాలింపబడుచుండెను. ఆయాంధ్రులలోక చక్రవర్తి కాలమున చూర్య సామ్రాజ్యమున కధీనమైయుండిరి. కాని వారిటీవల స్వతంత్రత నొంది ఈమండలమున నుత్తరభాగమున స్వరాజ్యమును స్థాపించిరి. క్రైస్తుపుట్టిన క్రమక 4-6 శతాబ్దముల నడుమ పల్లవరాజులు ఈమండలమున కొంతభాగమును స్వాధీనము చేసికొని పరిపాలించిరి. పిమ్మట శూర్యదేశపు చాళుక్యులీ మండలమున నుత్తరభాగము నాక్రమించుకొనిరి. గంగ పల్లవులు దక్షిణమునకు పల్లవుల రాజధానిని క్రైస్తుజులక 8 వ శతాబ్దమున నాక్రమించుకొనిరి. పిమ్మట చోళులక్రమించుకొనిరి. చోళరాజులలో మొదటిరాజులచక్రము పరిగెత్తెయిదుగాని 12 వ శతాబ్దమున రాజధానిని పునఃపరిపాలించియున్నది. తమకాంక్షలను ప్రతిపాదించు మొదట నెల్లూరునందే పరిచితులైరి. ద్రావిడ దేశమునకు తిరుళతి యుత్తరపు సరిహద్దని చెప్పుచున్నందున కరికాలరాజు పాలనమున చోళులు తాత్కాలికముగ నెల్లూరు నుండలమున కొంత భాగము నాక్రమించుకొనిరి. దక్షిణ భాగమును చోళులే పరిపాలించుచుండిరిగాని యుత్తర భాగమును నైజామురాజ్యమందున్న ఓరుగంటి కాకతీయరాజు లాక్రమించుకొనినట్లు కలంబడుచున్నది. 13-వ శతాబ్ద ప్రారంభమున ద్రవిడదేశమున పాండ్యరాజులు ప్రబలిరి. వారిలో మొదటి బాలవర్మ సుందరపాండ్యరాజు కాకతీయ గణపతి రాజు నోడించి నెల్లూరు నుండలము నాక్రమించుకొనెను. నెల్లూరులోని రంగనాయక స్వామివారి దేవాలయమున నుండకపాండ్యరాజు ద్రవిడభాషను వ్రాయించిన శిలాశాసన మిప్పటికిని కనబడుచున్నదిగాని చాల శిథిలమైయున్నది. ఈ పాండ్యరాజు లీ మండలము నధికకాలము పరిపాలించినట్లుగ వదదు. ఏలయిన కాకతీయరాజులకు సాయంత్ర ప్రభువుగ అంబడేన సుహారాజు 13-వ శతాబ్దమునకు చివర మనుమగండగోపాలని నెల్లూరు నుండలమున కధిపతి నొనర్చినట్లు కనబడుచున్నది. ఇట్లు కాకతీయులు నెల్లూరు నుండలమున నధిక భాగమును 14-వ శతాబ్ద ప్రారంభమువరకును పరిపాలించిరి. దక్షిణభాగమునమాత్రము చోళులకు సాయంత్రులై తెలుగుచోళులు పరిపాలించిరి. ఈతెలుగు చోళులలో మనుమనిధియును రాజు తనదాయాదులగు ఆక్కన బయ్యన గార్ల మూలమున నెల్లూరురాజ్యమును గోల్పోయినపుడు నుప్రసిద్ధాంధ్ర మహాకవియును తిక్కన సోమయాజి ఆనుమోదించి కాకతీయ గణపతిరాజును మనుమనిధి రాజుకు సహాయపట్టెను.

ఈ ప్రాత్యక్షాపరచేసి తెలియుచున్నది. పిమ్మట

జర్మనీజాతి చాలకాలము నెల్లూరునుండలమును యుద్ధసంబంధముగ దీయుల దాడివలన కలిగిన కల్లోలములలో మట్టుకు కలదు. ఇదివరకు బడసిరి కందుకూరుచెడ్డు కందులొగడిరి. ఆచార్యచాగ్గమట్టిరి ధృత్యరచునన్న కొన్ని కన్ను లాధులులేదు. న ప్రదేశమంతయు విజయ

నగర రాజులపాలనము క్రిందనుండెను. క్రీస్తునకింప 1512 వ సంవత్సరమున కృష్ణదేవరాయలు ఉదయగిరిలోటను పట్టుకొని ఆచట నొక గజ క్రతి నిధిని నియమించెను. 1565 వ సంవత్సరమున కలిగిట యుద్ధమున విజయనగరపు రాజులోడిపోయిన పిమ్మటగూడ వారాజ్యపరినిధులు నెల్లూరు నుండలమును పరిపాలించుచునే యుండిరి. ప్రాచీనకాలమున ఉదయగిరి విజయనగర సామ్రాజ్యమున ముఖ్యమగు పరగణాలలో నొక్కటిగానుండెను. ఆచటనున్న కొటగూడ బహు ప్రాచీనమైనది.

1625 వ సంవత్సరమున ఆంబాయిసాహస్ర్య జరిగినపిమ్మట చెన్నపురిలో నెయింటు జార్జికోట నిటీవలకట్టిన ప్రాంగ్నిను జే ఆను ఈస్టిండియా కంపెనీవారి యుద్వ్యగి నెల్లూరునుండలము నదుగరాజపట్టణమున నొక వర్తకస్థానము నేర్పరచెను. అపుడు కంపెనీవారికి ఆగ్నిగము మొదలయ్యెను నాతదధికమగు సహాయము చేసియుండుటచే నాస్థానమునకు ఆగ్నిగం' అని ఆ దొర పేరుపెట్టెను. కొరమాండలతీరమున ఆగ్నిగం కంపెనీవారికి మొదటివర్తకస్థానముగానుండెను. బందరులో నుండిన కర్మాగారమును 1625 వ సంవత్సరమున కంపెనీ వారు ఆగ్నిగాముకు మార్చిరి. ఆ కర్మాగారము ఆగ్నిగామునందైన చాలకాల ముండలేదు. దేవరగారా కర్మాగారమును చెన్నపురికి మార్చిరి. అపుడు చెన్నపురముక విన్నపల్లె వాడగానుండెను. అచట నొక వర్తకస్థానము నేర్పరచుట కనుమతి యొసంగబడెను. ఆర్కాటు నవాబుసోదరుడగు జీబిల్లా 1753 వ సంవత్సరమున నెల్లూరునుండలం దీశ్వరుడుగానుండెను. ఆతడు తన సోదనడకు నవాబుతో 1757 వ పోరాడి కొన్ని సంవత్సరముల మండలమును పాలించెను. 1761 లో నవాబు ఆంగ్లేయుల సహాయమునగోరెను. 1762 లో ఆంగ్లేయనైత్యము దాడివెడలి జీబిల్లానుజయించి నెల్లూరునుండలమును కొటన నవాబున కప్పగించిరి. నవాబు కర్మాటకమునకు వచ్చు నాదాయమును కంపెనీవారి కిచ్చి వేయటచే నెల్లూరునుండలము 20-20-200 వ షేడి వాంగ్లేయుల పాలనముక్రిందకు మొట్టమొదట వచ్చింది. పిమ్మట 1800 లో నవాబు ఆజీతుల్లా ఈ మండలము నాంగ్లేయులకు పూరిగా నిచ్చి వేసెను.

రాష్ట్రీయస్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యము

పశ్చిమమున యుద్ధము ముగిసి కాంతిగలిగిన పిమ్మట మనము చిరకాలమునుండి వాంఛించుచున్నదియైన కొంతకలకధియైనదియనదయినగు స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యమునకు గోచరముకాగలదు. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమున స్వపరిపాలనమును బడసియున్న అధినివేశముల కొసంగబడిన స్వాతంత్ర్యమును మనము బడయగలుగుదుము. ఇది సిద్ధియెట స్వప్నవిషయముగాదు, మానసిక బాంధిగాదు. మనము స్వాధీనులగు బాంధుల కర్మలమే కొనుచున్న కొరికలు సిద్ధియెటయే. భారతీయుల మొఱిగంతముల వ్యాపించినవి. ఆధుని వివరదేవదేవేయటకీ కళకళలుగాదు. ప్రస్తుతకాలము నందలి రాజనీతిజ్ఞులు వెక్కిరిపు మనమిట్లుకొరుట వ్యాధిమయని నిర్ధారణచేసి యున్నాడు గాన మనకు రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యము నొసంగుట కాంగ్లదేశ మంతమాత్రమును విముఖతను నసాంపజాలదు.

రాజప్రతినిధిగారు.

ఏనుహసీయుని పరిశ్రమమును భారతీయులందరను శ్రీయును పురపూజనీయులను బాంధునుగూడ తమహృదయ ఫలముల ప్రతిష్ఠించి పూజించుచున్నారో అట్టి శ్రీ హర్షింజ ప్రభువుగారిని యుద్ధము ముగిసిన పిమ్మట ఇట్టి విశేషవ్రత్తము లన్నియును నవస్వయంపబడువరకును ఈదేశముననుండి నియ్యక పోయినచో చాల ననర్థము కలుగును. గాన నిట్టి విషయము లన్నియును పూర్తిగ పరిష్కరింపబడువరకును ఈప్రభువుని భారతీయ పరిపాలనమున కధ్యక్షునిగనుండుట దొరతనమువారి నుమమున చూచినచు చాల నవసరమై యున్నది.

ఆధునివేశములలో భారతీయులు.

ఆంగ్ల సామ్రాజ్యాధీనములగు నధునివేశములలోనున్న భారతీయులందరి ఇదివరకు చాల సంతాపమును కలిగించుచుండెను. యజ్ఞము, అవధ, బాధ, శ్రమ, నింద, ఆపకారము

నైత్యము, బాధ్యము భారతీయులు ఈ దేశీయులందఱు జాతీయగౌరవము కొ మమున నాయకత్వము స్వాతంత్ర్యముకల్పి టికిని భారతీ వారికోపాపై సమానాధికారులనిచు. పరిత్యాగమొనరించిగో, భారతీయసంఘము దించుట నేమాన్యులు వివసహ సంకుండిగో త్వమువారొనర్చిన వ్యాయమారములు క్రింద నున్న రాజన ములకు విధేయులగుట కంగీకరింపక ఏక జ్ఞులు సాత్వికనిగో ధవధ్ధతిని నెలకొల్పిగో. స్వార్థ త్యాగమును, స్వగుభివృద్ధిమును ఆసాంభావనరసము, నైత్యత్వమునగో నెవ్వరలొనర్చిగో, ఏ వారికి మాతృదేశమునా దనుమానము నద్వితీయమునగు మహా దనురాగము గల చో. అట్టి మహాత్ములను దక్షిణాఫ్రికా మహాభిమతి నగు మోహన్దాసు కరీంచంద్రు గాంధీగారును కస్తూరీబాయిగాంధీగారును నేడిమహాసభకు విచ్చేసి యున్నారు. కీర్తిశేఖులగు గోపాలకృష్ణగోఖలేగారు యకాల మరణమునకు ఆసేతుహిమవన్నగారు భరతభూమినిగల వారాబాలగోపాలమును కన్నీరుపూర్ణులుగా నాక్షుచున్నతని మార్మకేశనేన చేయుటకును మాజాతీయ ప్రతిష్ఠాపన ములను నడిపించుటకును గంధిమహాశయులు దక్షిణాఫ్రికానుండి ఈ దేశమునకు విచ్చేయుటయత్యంతమున పుణ్యఫలమని నేను నంకిసింపుచున్నాను. భక్తిప్రేమాధ్యానముగు దేశవీరను కలకాలము జయప్రదముగ నొనర్చుటకు తగిన యాగోగ్యమును బలమును సర్వేశ్వరుడే పుణ్యకంఠుల కొసంగుగాత యని కోరుచున్నాను.

వర్షింది ప్రభువుగారును, ఇండియాదొరతనమువారును, సరితెంచెదమను రాబర్టుస్సుగారును కీర్తిశేఖులగు గోఖలేగారు ను చాల శ్రద్ధ బూనుట కలవక దక్షిణాఫ్రికా విషయము చాలవర కనుమూలముగ పరిష్కరింపబడినది. దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారు ఇండియను రిటీపు బిల్లును ఆమోదింపుటచే చాల లాభముకలిగినది. అయిన నీ సమస్యపూర్తిగ పరిష్కరింపబడినదని తెలంపుట యుక్తముగాదు. ఆధునివేశములలో భారతీయులన్నిటినిగూర్చిన యుక్తమత్రప్రశ్నలన్నియు నిర్ధారణకావలెను అన్ని ఆధునివేశములలోను భారతీయులకు తక్కినవారితో పాటుసమాన స్వాతంత్ర్యముల నొసంగవలెనని మనముకోరుచున్నాము. ఆవిషయమును వారికి నెంత మాత్రములసింప వీలులేదు.

మనకోపురానికిగూర్చి ఆధినివేశములలో సమాకాశభావము కలిగియుండిన నీ కాశ్యపు సాధ్యగుచుని హర్షింజ ప్రభువుగారు నుడిచిరి. అందుల కంగీకరించు సమాన స్వాతంత్ర్యముల విషయమును మాత్రము విస్మరింపరాదు. ఆధినివేశములకు ఇండియా సంబంధముననెట్టి యధికారముండనో అట్టి యధికారమే ఆధునివేశములపట్ల ఇండియాపట్లనూ నుండవలెను. భారతీయుల కుచిగౌరవమును స్వదేశమునను ఆధినివేశములయందునుగూడ నొగసంపలయును.

గ్రామ పంచాయతీలు

చోళరాజుల పరిపాలనమున గ్రామపంచాయతీలు నూలమున దేశపరిపాలనము నక్కగ జరుపబడియుండెను. ఆ గ్రామ పంచాయతీలలో నేరుకరు పనులకు వేసవేస సంఘము లేర్పరుపబడియుండెను. అట్టిసభలలో సభ్యులకు కొన్నియర్హత లేర్పరుపబడెను. కార్యనిర్వాహణము సాగున కొక పారినియోగింప బడుచుండిరి.

గ్రామసంఘములనుగూర్చి వ్రాయుచు 1880 వ సంవత్సరమున మెట్కాఫ్ ప్రభువుగారులు నుడిచిరి. "తక్కిన ప్రతిష్ఠాపనము తెచ్చియును విజయబడవేరని దేశములలోగూడ నివి నిలువబడగలవు. ఒకవంశమునకు పిమ్మట మరియొక వంశ మంతరించుచునే యున్నది. మాతృదేశంబు మాపుకలుగుచునే యున్నది. హిందువులు పశుశాసన ముగలలు సహారాప్రాంతిని సిక్కులు ఆంగ్లేయులునుగూడ ఒకరివెనకనొకరుపరిపాలన మొనరించియున్నారు. నేదాంగ్లేయులుపరిపాలించుచున్నార. తక్కినపరిపాలనము లన్నియు తరలిపోయినవిగాని గ్రామపంచాయతీలు మాత్రము తమకటి తీరుననే నిలచియున్నవి. ఇన్నియాయులు గలిగినను ఇందరు పరిపాలించినను భారతీయులు సర్వవిషయములను నవాజునిధివి నిజులతోన గలుగుట కీ గ్రామసంఘముల సంయోగమే మూలకారణమని నేను నమ్మెదను. ఏసంఘమున కాసంఘమే ప్రత్యేక స్వాతంత్ర్యమును గడిగియున్నది. అని మెట్కాఫ్ ప్రభువుగారు వ్రాసిరిగాని ఇటీవల గ్రామసంఘ

అంతట పృథ్వీదేవి గండకముగా నువ్వనొనరించె.
 తనవార కలగలూడి/బాబ్బారావుగారు గొ॥ కృష్ణా
 రావుగారు ఆంధ్రోద్యమానాదర్శమును నొప్పనొను ఆంధ్ర
 రాష్ట్రము కలదనుట స్వరచన వ్యాఖ్యాతమనియూ, ఆ
 రాష్ట్రము బడయరయ, ఆంధ్రోద్యమవలన ఫలముగా
 రావుగారు తెప్పించగలిగిచో ఆంధ్రులమునున్నది.

మనియు, ఆంధ్ర రాష్ట్రము అనగనము లేనప్పుడు భగ్గును గురించి ఆ తేజశ్వము క్షము గాత్రమును, ఆంధ్ర రాష్ట్రము వలన ఎక్కువ భాగము 15లక్షలు మాత్రమగుననియు ఆ మాత్రపు భగ్గు గొప్ప బాహుళ్యమును వృద్ధి పొందించు సమయములలో వెనుదిరుగుట సమంజసము గాదనియు నుడివెరి.

తరువాత ఎం. వెంకటరంగయ్య, ఎం. ఏ. గారు ఆంధ్ర రాష్ట్రమును ఆమోదించుచు ఉపన్యసించిరి.

పిదప డి. పట్టాభి గామా రెడ్డి గారు తమ ఆమోదమును తెలిపి, నుత్తరము ఆంగ్లేష భాష ఎప్పటికిని జనసామాన్య భాష కానేరదనియు ఆ ప్రభాషములమున శిశువుల్ని గాంచుననియు నొక్క వక్కాణించిరి.

అనంతరము కృష్ణస్వామి శ్రేష్ఠి గారు చెప్పిన సందేహములకు కల్లూరి నూరవ్వారాజుగారు సందేహములను నివర్తితేసి చెప్పిరి.

తరువాత కొండ వెంకటప్పయ్య గారు బాహుళ్య భాషను పురిగొలుపుచు ఆంధ్రుల ప్రాచీన వైభవమును స్మరణకు దెచ్చు విజయనగర సంస్థాపన హిందుధర్మ స్థాపన ఆధారమై ఆంధ్ర బాహుళ్య తత్వమును బహుళ భాషించుచున్నదని తమ సహజ మృదు మృదురవాక్కులతో సభ్యులకు ఉద్రేకము పుట్టుటకు ముచ్చటించిరి.

ఇంకను ఆ తేజశ్వము లవని కొందఱు చెప్పిన సభ మరుచటి దినమునగూడ జరుపుటకు నిశ్చయించిరి.

4-వ తేదీన ఉదయము 7.30 గ టులకు తిరిగి సభ ప్రారంభింపబడెను. ఆ తేజశ్వము వారి వచ్చి ముచ్చటించుచునని కొరిరి.

అంతట ఓంటి ను స్వారావు గారు, నేలబూరు పార్శ్వ సారథి అయ్యంగారును వ్యతిరేకముగా మాట్లాడిరి. ఉద్యోగము లనుబడయుటకు అరవలు ఆంధ్రులకు అడ్డముచున్నట్లెడలయు, వారి సంపర్కము అవసరమనియు, విభజనమువల్ల మనము చెడిపోవుమనియు, ఆంధ్ర రాష్ట్ర వాదము అవసరమనియు నుడివెరి.

పిరికి ప్రత్యుత్తరముగ గుమ్మలూరి వెంకటరంగారావు ఎం. ఏ. గారు ఉద్యోగములనివయుమై చచ్చించుట నిలచునియు అట్టి ఆదర్శముమీద ఆధారపడలేదనియు ఏక బాహుళ్యత సంపాదించుటకు భాష ప్రయుక్త రాష్ట్రము అగత్యమనియు ద్రైవిజ మొదలగు వారుకూడ అట్లులే ఆభిప్రాయపడిరి. యు ఆంధ్ర రాష్ట్ర మనసరమనియు వాదించిరి.

పిదప బొప్పిల్ల రామస్వామి అయ్య డి. ఎ. డి. ఎల్. గారు ద్రావిడాంధ్ర ఉద్దేశ్యములను విశదీకరించుచు తమ ఆరవ దేశములలో నుండించుచున్న సత్య మాతృభూమియైన ఆంధ్ర దేశము వృద్ధి పుట్టుట వారి వాంఛ యనియు అయ్యది ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా విభజించుట దేశభిక్షుత్వ మాలపాతుననియు చెప్పి ఉద్యమమునకు తోడ్పడుట అవశ్యకమని నుడివెరి.

తరువాత నిలంరాజు చలపతిరావు గారు, డి. పట్టాభి గామా రెడ్డి గారు ఆంధ్ర రాష్ట్ర మావశ్యకతనుగూర్చి ముచ్చటించిరి. అందు రెడ్డి గారు ఆంధ్ర దేశము ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా విభజించుట అవసరమని నెల్లూరు సహజములందఱు తమ ఆభిప్రాయమును నూచించుచు తీర్మానమును బహు ఉత్సాహముతో ఉప పాదించిరి. పిరికి యానాది రెడ్డి గారు డి. కుమారస్వామి గారును ఈ తీర్మానమును ఆమోదించుచు యానాది రెడ్డి గారు చక్కని ఉపన్యాసమును ఇచ్చిరి.

కడపట అగ్రాసనాధిపతి గారు ఆంధ్ర భాషయందు ఒక విధమైన జీవమున్నదనియు గాని సామర్థ్యము అధికమనియు చెప్పుచు అందుకు తార్కాణముగా ఆంధ్ర దేశమందున్న పుదురు ద్రావిడులు, కేరూరు ద్రావిడులు దేశముల వారి వారి భాషలను వదలి ఆంధ్రమునే మాతృభాషగా స్వీకరించిననియు చెప్పిరి. ఆంధ్ర రాష్ట్ర మనసరమని పట్టాభి రామ రెడ్డి గారు ఉప పాదించిన తీర్మానమును ఒకరు తప్పు సభ్యులందఱు ఏకగ్రీవముగ బహుసంతోషము ఉత్సాహముతోను చెప్పుచు, కరతాళ ధ్వనులతో నామోదించిరి.

విజయం కావలెను.

తెలంగాణ నలభింక చందాదారులను తేల్చువారికి నెల ౧-కి రూ ౧౨ లు జీతమిచ్చి రూ ౨ లు బట్టిమియించుదును. నెల ౩వదిమందికంటె నెక్కువ చేర్చినచో జీతమును హెచ్చింపబడును.

మేనేదరు:—తెలంగాణ సమాజము, రాజమండ్రి, గోదావరి జిల్లా.

ఆంధ్రులు

పటాలములలో సిపాయీలుగా ప్రవేశించుట

ఆంధ్రులు పూర్వ కాలమునుండియు యుద్ధభటులుగా నుండు నాచార ముండియున్నదని యెల్లఱకును దెలిసిన విషయమే మహమ్మదీయు లీ దేశము నాక్రమించిన వెనుక వీరి నీతియందు కొంతమాత్రము సంభవించినది. పర దేశీయులగు వీరు మొదట తాము పరిమియమున్న గు దేశములనుండి తీసికొని వచ్చిన నైస్యము మీదనే యాధారపడియుండుచు వచ్చినను ఈ దేశమునందు వారు జరుపుచువచ్చిన యుద్ధములలో జనము కష్టపడి పోవుట చేతను కొందరు దేశపుమార్పుచే వ్యాధిభాధితులగుచు వచ్చుటచేతను వారి సంఖ్య నానాటికి తగ్గుచు వచ్చెను. అందువలన నీ దేశమునందు స్థిరముగా రాజ్యమును స్థాపించి యద్దాని వ్యాపింప జేయుటకు కావలసిన ముఖ్యధారము మైస్యముగటచే యుచ్చటి ప్రజలను తమ నైస్యములో జేర్చుకొనుచు వచ్చిరి.

ఈ కారణముల వలన హిందూ దేశమున రాజ్యము స్థాపించిన ప్రతి మహమ్మదీయ ప్రభుత్వవద్దను నేలకొలిది హిందువులు యుద్ధభటులుగా నుండుచువచ్చిరి. మొగలైచక్రవర్తుల కాలమున మహమ్మదీయ నైస్యముకన్న రసపుత్రనైస్యమే హెచ్చుగా నుండుచువచ్చెను. ఈ రసపుత్రయోధులు మహమ్మదీయ సేనానులచే గాక హిందూ సేనానులచేతనె నడుప బడుచువచ్చిరి. ఈ విషయముయే లీ కలయొక్క శత్రురాజులను రణరంగమున నోడించుటయందు మాత్రమేగాక మహమ్మదీయ నైస్యములు తమరాజులవై తిరుగబడినప్పుడు వారికి గర్విప్రాచుక్పితముకలుగజేసి తమయేలికలరాష్ట్రమును కాపాడ చువచ్చిరి.

ఆంధ్ర దేశము చిరకాలము హిందూ రాజులకొండనే యుండుచువచ్చుటచే నాంధ్రులు విదేశీయ ప్రభుత్వలకొండ అంతగా పనిచేసినట్లు కనుపించదు. కాని, గోకొండనవాలు వద్దకు నైస్యమువద్దకు ఆంధ్రులు నైస్యముగానుండి సంగ్రామంబున ప్రఖ్యాతి గాంచిన విషయము నూతనముగాదు.

ఈస్టిండియా కంపెనీ వారు చెన్న పురి ఫోర్టు నెంట్ల బాల్వికోటకట్టి నైస్యముల చేర్చుట యారంభించినది మొదట ఆంధ్రులు నైస్యముగా నుండుచు నేవచ్చిరి. కైపు కలమును

విడిచి తిరిగిచేబూనినదాదిగా ఆంధ్రులు కంపెనీవారి పటాలములలోకి వారిశత్రువులలో భూరయ్యుద్ధములం జేసి బాలవ రజుకిమర క్షమును నవసరమైనపుడు తమప్రాణములనుగూడ యాదార్యముతో ధారపోయుచు తమసేనానులచే నమిత బలవరా క్రిమవంతులని మెప్పుకందయుచువచ్చిరి. హైదరాబాదును టిప్పు ను ల్లా ను ను ఈ స్టిండియా కంపెనీ వారివై శత్రుత్వముజూపి వారి నైస్యముల పరాజితుల గావించి చెన్న పురి నాక్రమించవలెనని జేసిన ప్రయత్నము లన్నియు విఫలముగావించి కంపెనీవారికి జయముచేకూర్చుటలో సహాయకారులుగా నుండినవారిలో నొక తెగవారు ఆంధ్రులు.

ఈస్టిండియా కంపెనీవారికి నురాజడోలాలో యుద్ధము పోసి వారికి బంగారాదేశములనున్న ఫోర్టువిలియమ్ మున్నగు పురదేశములు పోవుటకు సిద్ధముగానున్న పురు ప్లాసీ యుద్ధములో నురాజడోలా నైస్యముల నోడించి జనరల్ క్లైవుకు జయముచేకూర్చిన వారిలో నొక తెగవారాంధ్రులే. ఆంధ్రులకును, సిక్కులు, గుర్ఖులు, మహారాష్ట్రీలు మున్నగు తెగల వారికిని, రెండువిషయముల ముఖ్యభేదము కలదు. అందొకటి ఆంధ్రులకు రసకర్మములెక్కువగా కాలవయును. రెండవది పటాలములయందున్న నాలుబిడ్డలతోనుండుటయు దా సక్తి కల్గియుండును. ఈ రెండువిషయములందు మాత్రము తప్పు తక్కువ బలశ్రేయ్యుల యందుగాని, విడువని పట్టుదలయందుగాని, ఆత్మగౌరవమునందుగాని యెంతమాత్రీ మాంధ్యు లితర తెగలవారికి తీసిపోవువారుకారు. బహుశా నైజెప్పబడ్డ రెండు కారణములనుబట్టియే ఆంధ్రులను కొంతకాలమునుండి అనగా ఘోరు 15 లేక యిరువది వత్సరములనుండి బ్రిటీషువారితన మావారు నైస్యములలోకి దీసికొనట మానిజేసియుండుదు. మానవునకు కావలసిన ముఖ్య స్వాతంత్ర్యములలో నొకటి తన దేశమునకై పోట్లాడు నాక్కుకలిగియుండుట. అట్టి స్వాతంత్ర్య మెప్పుడు లేకపోయెనో అప్పుడే మిగతస్వాతంత్ర్యములు గూడ లోపించుచుండును. కావుననే యాంధ్రులట్టి లోపమును దొలగించు కొనవలయునను నుద్దేశముచే సభలమూలమునను, తీర్మానముల మూలమునను, వ్యాసముల మూలమునను తమ

కట్టి యుద్ధంకియందలి విషయము దీవేసి యున్నార. అట్టి అసంతృప్తి పో బొట్టలయునును తలంపుతోను ప్రస్తుత కాలమున యూరపుఖండమునను ఆశియా, ఆఫ్రికా ఖండ్ముల యందును జరుగుచు వాహనముల యొత్తిడి వల్లను ప్రస్తుతయుద్ధము జరుగుచున్నంతకాలము ఆంధ్రులను సహితము నైస్యములలోకి దీసికొనునట్లుల దొంతనము వారు తత్వము చేసియున్నారు. అందులకు మన మెంతయు కృతజ్ఞులమవుదు, ఇట్టి స్వాతంత్ర్యమును యుద్ధ మున్నంతకాలము మాత్రమేగాక యెల్ల కాలము నొసగవలయునని కోరకలసి యున్నది. ఈ తత్వమును పోగొట్టుకొనక ఆంధ్రులలో వయస్సువల్లను శరీరదౌర్బల్యమువల్లను పుర్యపాహసములవల్లను అనుకూలమయిన స్థితియందున్న యువజనులు యుద్ధభటులుగా ప్రవేశించి రణరంగమున సాహసకృత్తిములూసర్పి క్రఖ్యాతి గాంచవలయును. ఇట్లుగావించుటకు తగిన నీతి యందు లేనివారు విద్యావిహీనులుగాను మందబుద్ధులుగాను ఉన్న తమ సోదరులకు ప్రోత్సహము కలుగజేసి వారిని నైస్యములో జేరునట్లె. ను జేయవలయును.

ఒకానొక దేశభిమాని.

తాడంకి యువజనరంధ్రు ద్వితీయవార్షికోత్సవము:—“తాడంకి యువజన సంఘ ద్వితీయవార్షికోత్సవము 2-5-1915 తేదీ మధ్యాహ్నం 3 ఘంటలు లగాయతు 6 ఘంటలవరకు మహారా-రా-శ్రీ, రావుబహద్రర్ తాడంకి మొటనరసయ్య పంతులుగారి ఆధిపత్యము క్రింద మిగుల జయ ప్రదముగా జరుపబడినది. అగ్రాసనాధిపతిగారి ప్రారంభోపన్యాసము జరిగిన పిమ్మట దైవ ప్రార్థన మానికొండ రాయప్ప గారును, బాత్రికుగీతములను కాటూరు వెంకటేశ్వరరావు గారును, రాజభక్తి కీర్తనను నూగూలు విద్యార్థులును సల్పిరి. సంఘపురిపార్టు వెంపటి వెంకటేశ్వరరావు గారిచేతను, నూగూలి పోర్టు గురుబాద భాస్కర రావు గారి చేతను చదువబడినవి. కాటూరు వెంకటేశ్వరరావు గారు ఆంధ్రభాషను గూర్చినిశిత కృష్ణదేవరాయల జీవితమును గూర్చి వల్లభనేని వెంపియ గారును ఉపన్యసించిరి. వరకులమును గురించి సుర్రా వెంకట కృష్ణయ్య, దోనవల్లి కొటయ్య గార్లు మృదుమృదుముగా సంభాషించిరి. అంతట గ్రంథభాండాగారములు, వాని యుపయోగముల గురించి తాడంకి వెంకటకృష్ణరావు గారును నిన్ను బాతుద్ధరణమునుగూర్చి యలమంచి నుబ్బయ్యగారును ఉపన్యసించిరి. పిమ్మట నూగూలి విద్యార్థుల హరిశ్చంద్ర ద్రామాను మిగుల రసవంతముగా బ్రదర్శించిరి. తెనాలి హిందూ హైస్కూలు సరిస్కృతి పండితులగు శ్రీయ్యత ములుకుట్ల వెంకట కృష్ణ శాస్త్రి గారు మా నూగూలిమీద రచించిన కొన్ని షుద్ధ్యములను మానికొండ రాయప్ప గారుచదివి, తదనంతరము అగ్రాసనాధిపతి గారు తమ ఆంత్యోపన్యాసమును గావించుచు తమ కుమారుని వివాహ సందర్భమున పాతకాలకు గ్రంథభాండాగారమునకు తమచేతి నెంత సహాయము చేసెదననియు, మా సంఘములో తాము పోషకులుగా చేరెదమనియు నెలవిచ్చి సభ్యుల నానందాన్ని నోలలాడించిరి. నూగూలులో కడపరాయి జేయుటకు నూగూలు మాన్యుర్రందరు కలసి రు. 25-0-0 విరాళ మొసంగెదమని వాగ్దానమిచ్చిరి. అగ్రాసనాధిపతిగారికి పద్య రూపమున వందశతంబులతోను, సభ్యుల కరతాళ ధ్వనులతోను సభ ముగింపబడియె” అని వెంపటి వెంకటేశ్వరరావు నెక్రిటరీ గారు వ్రాయుచున్నారు.

కావలెను

నమ్మక మైనట్టియు క్రొత్తమార్పులతో కూడినట్టియు వ్యాపారమును కొనసాగించుటకు ప్రధాన ఏజెంటును, జిల్లా ఏజెంటును, డివిజను ఏజెంటును కావలెను. వారికి నెలకు రూ. 20 లు మొదలు రూ. 50 లు వరకును జీతములు ఇయ్యబడును. వైగా అలమెములుకూడ ఇయ్యబడును. పనిచేయు సమర్థతసత్పరత్వము కలిగినట్లు సర్టిఫికేటు లుండవలెను. కొద్దిమందిమాత్రమే కావలెను. ఇప్పుడున్న వారు వెంటనే ఈదిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

వి. యస్. రంగను,

ఇండియా ప్రావిడెంటు కంపెనీ,

31-ఏ. తేరువీధి, తిరువల్లికేట్టి, చెన్న పట్టణము.

ఆంధ్రుల దేశహితైక జీవనము

(ఆంధ్రుల దేశహితైక జీవనము)

III

మన దేశమునకు లేనిది మనము నిడురపోవుచున్న దేశిక చర్యయంతయు మతవిభులకాకే జరగవలసివెదలుచుచున్నాము. ఇదిగోతనమునకు మే. ఇట్టి సార్వజనికమగుమతము సహా రానురాను లోకోపకారగుణమునకు తయ్యము గోల్పోయింది. ఇప్పుడు మంత్రములు శత్రుములు కర్మము మాత్రము మిగిలిపోయింది. ఎచ్చటో ఒక ప్రజాస్వామ్యము లేదా బాలయముగట్టించిన గట్టియమును. దేశాధికారులకు ప్రతిపక్షముగా వ్యతిరేకముగా వ్యవహరించుచున్నాము. ఇంతకు మించి మతభక్తిచే దేశమునకు గలుగుచున్న యపకారము కాక రాదు. మతముగోరకున, దేశముగోరకున తమ జీవితమునన్నియు వారు మిక్కిలి కట్టుకున్నారు. మానవజీవితము యాత్రమార్గముగ గ్రహించి, లోకమునందు తమ జీవితమును వినియోగించువారు కావరాదు. మొన్నటి శ్రీరామనామకీ పూర్వము స్వకార్యములపై బెజవాడకుబోయి యున్నట్లు బంధుదర్శనార్థము కర్మమును జూడ బోయింది. ఒక విన్నవించుచున్న గృహమిది ఏమిది సంవత్సరముల కనుగుణం పురుషులొకరు గూరుచుండియుంటిరి. ఆయనయంటి పిల్లలగుణముల వివరించుచున్నాడు. ఆయనకు కాలిటివిషయంతో నా దివ్యముగా దెగ్గరనున్న వారెవరో అనిచూచుచుంటిరి. వాధకుమితీయకాంతలు ఆస్తినిబోయివున్నామందిరి. మతీ కొందఱు చెన్నపురికిబోయి శత్రువుచేయుచుకొనుచున్నామందిరి. ఆయనకు కాలినిబోయిదగాని చెన్నపురికిబోయిలేదు. అది అన్నాహారములకే వాధకున యాత్రావలనకంపించుచున్నాడు. “ఒరి! 12 గంటలుగడిచింది. బంధువాళ్ళుకాలేదు. బంధువు సిద్ధంగావున్నావో లేవో చూడండిరా” అని చుట్టూ కాలినిబోయిచే గోవింద గోవిందాయనచు, “నాయనా! ఆడువాళ్ళు చాలకష్టపడుతామని? పేలించి గోధుమరకన్య, పంచదార తేలికొన్నారా?” అని హెచ్చరించుచున్నాడు. ఇంతయు నాకాశ్చర్యము కలిగించి పేలించి యేమిట అడగితిని. అంతట నొకటి లేచి నా చేయి పట్టుకొని, విజయమున నొక పందిరిలోనికి గొనిపోయింది. ఒక మూల కంద, చేతికొమ్మల చేతుల ఆరటికాయలు కట్టులుగ కడిచుచున్నాడు. కొందఱు కంది పెసర కేసరపప్పులు పోసి నస్తామిట్టుచుంటిరి. మతీకొందఱు నేయినూనె, కొన నాయిలు ఉప్పులు కట్టుచుంటిరి. అటుపట్ల బియ్యము నూరు కొబ్బరికాయలు, పదునెడు పేలిన పప్పు చేసినవని కంట్రాప్టాబులు కాబోయి. ప్రక్కనున్న వారితో చెప్పించుచుంటిరి. ఇంతలో బంధువచ్చిని బంధువచ్చిని యెవరోకేలు వేసిరి. మేముం దఱుము తిరిగి ఆదెబ్బరిగిరి మన ఘోషయొద్దకు బోయితిమి. ఆయనది బహుగంభీరమైనదృష్టి. విజయమునకు ముగ్ధము. పెద్దనామకీ సలము. ఆయన మాపులయందే యొకవిధమున దిక్కు కనుపట్టుచుండెను. బంధువచ్చివారై వినుటతోడనే ఆయనకు గలిగిన యానందమునకు మితిలేదు. ఈ ప్రయత్నము, ఈ శ్రమయంతయు దేశాధికారి యాత్రావలనమిత్తమై ములకలపట్టియందు స్థాపించబడిన సత్యమిదిమిత్తమే! ఇందు విస్తారములు, మూడు సామ్రాజ్యపట్టాభిషేకములు, రెండు సామ్రాజ్యములు వీరిదికలకు చేయించిరి. సామ్రాజ్యముల కేసుదినములను, సామ్రాజ్యమునకు నలుబదినిములను, సామ్రాజ్యపట్టాభిషేకమునకు నలుబదియొకనిములను వేలకొలది జరులకు నిరతాన్ని ప్రదానము! వీరిదికల కన్నీటిలపజలకు అన్నదానముచేసి కో యూహించబాలన. వీరికి భార్యలేదు. సంతానములేదు. లోకమే కుటుంబము. లోకనేరయే భగవత్పూజ. ఈ మహా నీయుడు చేయుచున్న మహత్కార్యము లోకమెరుగను. దేశోపకారకార్యమున కర్మలచే గాక మానవజీవనములను తమతమభక్తిని వెల్లడించు హరిదాసుగారి నెడి ప్రతి మల్లాది సుబ్రహ్మణ్యరాస్త్రిలొకరు భక్తులు. మతము మూలమున గానిండు. రాజకీయములములమున గానిండు, మానవజీవితము యాత్రమార్గముగ మనము గైకొనుటకు మనకు మంచినములు రాబాలవు. కాని, ప్రస్తుత హిందూమతాచారములపై ససంతుష్టమై మానవభావత్వము ఈశ్వరుని విశ్వజనకత్వము నిమిత్తమై వర్ణబంధములను సహితము త్రెంపి పోకు ద్ధానికమతమును స్వీకరించిన సాధనాశ్రమ సోదరు లయినను సేవా సంబంధమును సత్కారమును లోకలక్ష్యప్రతిపక్షముగా పోవుట మిక్కిలి నిచారకము. దేశభక్తులయొకటి గాని, ఈశ్వరభక్తులకాని, సాధనభక్తులకు భావ్యకోద్యమ మేమియు మన యాంధ్రదేశమునం దింతకంటె గానవచ్చుట లేదు.

ఇక మనదేశ హితైక జీవనమునకు పాటుపడిన నధికులకు స్వయంకంత విమర్శించెదము.

సాంఘిక, రాజకీయాధికారులకు సంఘములుగల మండలము లన్నిటి విషయముగూర్చి వ్రాయబూనిన భారత మగుటయే గాక చరిత్రకర్తలగును. కావున, నెట్టిసభలు సమగ్ర దేశ హితైకదృష్టితో నెగడు కృష్ణామండలమును దిక్పర్యవముగా నిండువలసివెదలు. కాని, యీ కార్యక్రమము దేశ హితైకదృష్టికి బరమావధిగా మార్చియు నుడువ జాల ను. ఇంత వది నాలుగు నేండ్ల నుండియు నిరంతరపీఠతో మండల సభలను నిర్వహించుచు కృష్ణాపత్రికవంటి పత్రికారాజమును స్థాపించినందునకే యీ సంఘముయొక్క నామము కృష్ణా రాష్ట్రకర్మముగ స్థిరపడెను. వీరిసత్కార్యనిరతి యంతటితో ముగియుటలేదు. సంఘనిర్వాహమునకై యొక సంచారకార్య దర్శని నియమించి గ్రామములలో దేశహితైకాభిలాషను బురికొల్పుచున్నాడు. కృష్ణానగరము వచ్చి దీర్ఘసీమలోని యనేక గ్రామములు నీటిపాలయపుడు మనఃపూర్వము, పశువులను ఆహారమునుబంపి తమజీవకారణమును వెల్లడించిరి. జనసామాన్యుల నిమిత్తమై కృష్ణసాయము, సంఘసంస్కరణము, మర మగ్గుములు మున్నగు విషయములగూర్చి చిన్న పత్రికలముద్రింపించి జ్ఞాపకార్థము గావించిరి. చుట్టుపట్ల నేత వృద్ధియు లక్షణము సాల్పట మరమగ్గుల యపయోగములను దెలిపి ప్రజలకు నలంబించివేసి కృష్ణసాయ ఆధినితని చక్క జరుపజేయించిరి. వీరియన్నిటికంటెను కృష్ణాపత్రికా ముఖమున జరిగినవి యమూల్యము. ఈమెలన్నిటితోడను ముఖముగా నిరపుర ఉదారపురుషుల నామమును సర్వదా స్మరించదగియున్నది. ఇతనికి సంకల్ప రముల క్రిందట ప్రజలకంటె లోకజ్ఞానములేదు. రాజకీయములయం దీహితీ యభివేక్షము లేదు. ఇతనిదృష్టి, ఇతనికార్యము అప్పుడు ప్రబలియుండలేదు. ప్రభుత్వమువారు నిపులంత బాహులుగా తమసానుభూతిని ప్రకటించి యుండలేదు. ఇట్టి సిద్ధియందు పనిచేయు మనఃపూర్వ కన్నకట్టుములు, ఎన్నియంటకములు, ఎంత నియంతానము కలంకనో చదువరులే యోచించుకొనవచ్చును. ఎంతనియంతానము కలిగినను, ఎన్నియంటకములు కచ్చినను వానివెల్ల ప్రార్థనతో నెవ్వరో నిడువమానము ప్రజలతో మండల సభా నిర్వహణభారము బూనిన నెడించి మానుమంతరావు పంతులుగారిని కొండ వేంకటప్పయ్య పంతులుగారిని మన యాంధ్రులందఱును ముఖ్యముగా కృష్ణామండలమువారందఱును తీర్చి నిలుపుచుండెదము. ఒకసారి కర్నూరు జరిగిన బంధుయన సరిగా నడుచుటలేదు. దారియంతయు మిట్టపల్లములు. బంధువెక్కిడ! వెల్లటూరు ఎక్కిడ! ఇన్ని శ్రమలకు నోర్చి, దారిలో కష్టమునకు తడిసి, మీరు వెల్లటూరుకు చేరిన దున్నట్లప్రయాణము నెవరు ములువకల యింకయులు లేని ఉయ్యాలలో సభ జరిగినను లేక అత్యుష్ణప్రదేశగు నందిగామలో జరగినను, అత్యుష్ణమామతో కృష్ణా జిల్లా సంఘమువారి కట్టలను వేసికొనిపోయి యీవ్రా, అన్నియు వారే బంధువులయన! బంధువులయన! వచ్చునా? కేసులు వచ్చునా? కేసులకంటె, బహుమానములకంటె నిష్కల్మషముగ నేనయే మహాత్మరముగ భావించిరి. జిల్లాసంఘమున కధ్యక్షులుగనో, ఉపాధ్యక్షులుగనో ఉండుట చే సభాజయప్రదమునకు గావలసిన భారమంతయు విశేషముగా వీరే వహించవలసినవారగుచుండిరి. రాజ్యాంగ కర్మభారము కానిండు. సంఘసంస్కరణము కానిండు. పౌరకామకోద్యమము కానిండు. భాషాభివృద్ధి కానిండు. లేదా పరోపకార సంబంధముగ కార్యము కానిండు. ఏదైననుసరియే వీరి సంబంధము సహాయము లేని కార్యము లేనేలేదని చెప్పవచ్చును. వీరి హృదయములెంత పరిశుద్ధములైనవో వారి దాత్రిత్వ మంతవిదమైనది. ఖాళీభవ్యతయు వీరియందు భావ్యముగా కానవచ్చును. ఇట్టి మహాదార సంపన్నుల కునికిపట్టుకు కృష్ణామండలము ఆంధ్రదేశమున కెల్లను నాయక మణియే ననవలయున కగ్రదూతయై, అత్యుపమరూపాభిలాషుల కాకరమై నెలయుటలో నాశ్చర్యమేమి? మానవుని పరిపూర్ణవికాసము నకు వలయుకృషి మచిలేట్టణమంచువలె మతీయెచ్చటకు జరిగియుండలేదు. ఆంధ్రవాఙ్మయాభివృద్ధికై ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సంఘము, స్వదేశకర్మ ప్రోత్సాహమునకై దేశీయము నిలయును, ఆంధ్రకృష్ణముల విద్యాభివృద్ధినిమిత్తమై రాత్రిపాఠశాలలు, జనసామాన్యుల నిమిత్తమై మచ్చలచావడి ఉపన్యాసములు, వ్యాయామములనిమిత్తమై దసరాయత్నములు, శ్రీలయభివృద్ధినిమిత్తమై సమాజములు, పుస్తకభాండాగారములు, స్వదేశకర్మముల యుత్పత్తినిమిత్తమై మరమగ్గుల పుర దర్శనము, స్వదేశకర్మములసంరక్షణ, ఎన్నియో యేర్పాటుచేయబడినవి. ఇందుచాలసంస్థలు కార్యనిర్వాహక సామర్థ్యములేక ధ్వంసమైనననుట నిశ్చయము. కాని, అపజయములనుండి జయమును, విజ్ఞములనుండి కార్య సిద్ధియు కలుగుట

స్వప్రతిస్వభావము. ఇప్పుడు మనయాంధ్రదేశమునందు కార్యనిర్వాహక సామర్థ్యమో, లేదా పుజలసహాయమో, లేక మృత్యువుపాలైన యాధ్యమములభస్మమునుండి పోగి సర్వాంగ మందగమైనట్టియు, దృఢమైనట్టియు, మహాద్యమము జన్మించవలసినది.

వీరి యన్నిటి కంటెను ఆంధ్రదేశాధిపతి కలాకాలాస్థాపన మహాత్మర మైందిగ భావించుచున్నాడు. ఆంధ్రుల నాగించుచున్న నరజీవముయొక్కయు ఆదర్శములయొక్కయు, ఫలమే ఆంధ్రదేశాధిపతి కలాకాలగ్ర సరిణమించినది. ఆంధ్రులత్యాగము, ఆంధ్రుల ఉదారసంస్కృతియు, అన్నియు నీ ప్రతిష్ఠాపనమున మార్గదర్శినించింది. ఆంధ్రరాష్ట్రము విచ్ఛన్నమైనట్టియందును, మనజాతియంతయుగలసి నాధించినకార్యమింతటిమించినట్టియొకటి కావరాదు. ఈ ప్రతిష్ఠాపనమును పోషించుదేశీయులను అందునెడతయై యావలయును కృతార్థులు ఇన్ని యాధ్యమముల కాకరముగ కృష్ణామండలమునం దినేక దేశహితైక కార్యాభిలాషులు వెదలు తెంతయు స్వభావ సిద్ధులు. కోపలిహనుమంతరావు, దాక్షు పట్టాభిషేకా బామయ్య, వల్లూరునూర్య నారాయణరావు, ముట్నూరి కృష్ణారావు, కవుతా శ్రీరామకృష్ణమున్నగు వారనేమిట దేశహితైక జీవనమును పోషించి, ఫలించ చేయుచున్నాడు.

కృష్ణామండలమునరజీవమున కగ్రదూతయై నెలయుచున్నదని చెప్పియుంటిని. నేడుకృష్ణామండలమిట్టి యున్నది వీరము కహించుచున్నవో దీనికి కృష్ణాపత్రికను తత్పత్రికా సంపాదకులగు ముట్నూరు కృష్ణారావు పంతులుగారికి, నీ గౌరవము విశేషముగ చెందవలసియున్నది. కృష్ణారావు పంతులుగారి అవంతి భక్తియు, అవ్యాజముగ ప్రేమయు, అసమానముగ దేశానురక్తియు, ఉత్సాహదర్శములను కృష్ణాపత్రికను కన్యాయన వాంఛదేశమున మన దేశహితైకాభిలాషను ప్రకటింపింది. ఆంధ్రకలాకాల నిమిత్తమై కోపలిహనుమంతరావు పంతులుగారు నియమానుసారము త్యాగము చేసినవో, దేశానురక్తికై కృష్ణారావుపంతులుగారు అన్యసామాన్యముగ త్యాగములను చేసిరి. పత్రికాప్రచారమునం దీ: నాగేశ్వరరావు గారిని, ఆయనరేదమునందొక వైద్యురన్నగోపాలాచార్యులవారిని, పశుధర్మమునందు కొక వేంకటరత్న నాయని వారిని, సాహిత్యమునం దొక రెంటూరు సుబ్బారావుగారిని, స్వాధ్యాయమునం దొక కోపలి హనుమంతరావు గారిని లోకమునకు గలుగజేసిన కృష్ణామండలము నిశ్చయముగా ఆంధ్రదేశమునకు ఆధరణమనియే చెప్పవచ్చును.

భార్య ప్రేమాతిశయము
యేర్పాడు.

కెప్టను హెరలను నతిమహారానుజేతునంతటి ఆశ్చర్యదశమందొకయ్యున్నాడు. ఇతనికి వివాహముయొక్క సుందరీయులైనవి. భార్యాభర్త లనుమూలముగ పరస్పరానురాగము గలిగి మెలగుచుండిరి. ఇంతలో యుద్ధమువచ్చినది. భర్తరణభూమికిఁగొనివిని భార్య దుఃఖాతిశయమున మునింగియుండెను. ఆమె నాతడేదిధమున నోదార్చకాలకండెను.

ఎటులనో యాతడు యుద్ధరంగమునకు బోయెను. తన భర్తయున్న పటాలము కారముయందగ్గ నున్నదని ఎటులనో ఆమెకు తెలిసినది. స్త్రీయతిమ భర్తలను మాయటకు నైశ్చక్యాములకు పోరాడని నిబంధన బున్ననునూడ నాయన ఎటులనైనపోయి ఒక్కడినమైన తన భర్తతో గడపి మరల పోకున నగరమునకు రావలెనని. తలచి యచటి కేగెను. కాని పోయిన పిమ్మట భర్తను విడిచిగిప్పువామునకేగుట కామె యంగీకరింపదాయెను. “నన్నునీవుపంపిజేయకుము నన్ను నంపిననునూడ నేను నిన్ను వాసిపోజాల”నని యామె యిశుజలపూరితశ్రేణయై భర్తను వేడుకొన సాగెను.

ఈవిషయ మునైశ్చక్యదర్శికాంతిలేదుగా నత కొక మేజరునా కెప్టనుకడకుంపెను “నీభార్యను వెంటనేపంపించి నేనువలెను” అని ఆమెకుకెప్టనుతో నేననియాజ్ఞ గానుడి వెను. నాభార్య ఎంతచెప్పినను వినుచుండున్నదని కెప్టనుతో చెప్పెను. అటులనే నేనివయమును వైయధికారులకు తెలుపవలసియుండునని మేజరు వెను

వైనికోద్యోగియుగు తనవిధికిని భర్తయగుతన ప్రేమలను ఇట్టివిషయసిద్ధి సంఘటిల్లుటలక కెప్టనునకేమిచేయుట కనుతోనక తి: భార్యయున్న గదిలోనికి వడివడిబోయి “నిన్ను నేను కడపటిసారియనుచున్నాను వెల్లడవారేదా అనియాతడు దిగ్గరగవలెను. భయభాంతయగునాకాంత ఏమియును బలుకక మిన్నకుండెను. అందుపై నాతడొగ్గిపోయెను నామెను పిస్తోయిలో తలలోకాల్చి చంపెను.

అమెదలలుగ నాతడు నరముల బహిష్కరణన వైద్యులయందున్నాడు. భార్యను చంపిన నేరమున కాలని వైదిక న్యాయసాహమున విచారణ జరిపెననియు నపుడు కుశనాధి న్యాయవాదియగు మెయిట్రీ హెన్రీ రాబర్టుగా రానినపక్షమున వాదించుచునయను బొంబాయిక్రానికలపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

అమృతాంజనము

నొప్పులకు పరమామృతము.

లోక ప్రఖ్యాతి పొందిన మందు. ప్రతివారము కేలకు వేలు విక్రయము. సీసా 1-కి 0.8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనొప్పులు, వాయువు నొప్పులు, పార్శ్వపు నొప్పులు, కీళ్ల పొట్టు, కడు వాతము, వాపులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు వీని కన్నిటికి అమృతము వంటిది. సువాసనగలిగియుండును. చర్మముపైన రాచిన లోకలికి వ్యాపించి లోకలి నొప్పులు పలుతము పోగలవు. దీనిని విదేశములలో గూడ వాడుచున్నారు. పంజాబ్ వంటి చూడికొసిన ముగ్గులు గలగుడు. అమృతాంజనమునకు సాటి వేరు లేదు.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫ్రేంకోస్ట్రా, బొంబాయి లేక, గి, తంబు సెట్టి ఏధి, మదరాసు.

వనోపధి సార్యపరిల్లా

ఇది దేహమునకు బుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్ల పొట్టు, పాల వాయువు పొట్టు, రసవట్టు, రక్తవికారములను గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయముగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. వాడికంకు తలకు ప్రస్థించిగించును. నెత్తురును కుడిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును. ఒక సీసా మందును వాడిన తోడనే శరీరములో మెకవిధమైన మూర్పు గనుపించును. రెండు సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రూ. 1.4-0. కుటుంబముందు: ఇది చర్మమును పూర్తిగా బాగుజేసి రోగమును కుదుర్చును. భారతము ధువల్లి (త్రాగు బతు ముందు) వాగవల్లి కైలము కై పూతకు మందు. ఈ రెండుకలిసి నెలరోజుకు సరిపోవుమందు 5-0-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪. ఫనసవాడి, నం. ౨. బొంబాయి. Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

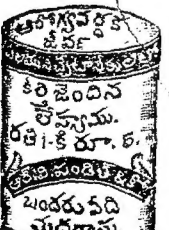
క్రాంతిని అనుసరించి చేయుచుండి. కామినియా ఆయిల్.

ఏ స్త్రీలకు తమ కేట్రుకలు నుండరముగా ఉండుకోవలెనని, రాలిపోవుట మానవలె నిక, బహులా దోరకము నూనెలను వాడకూడదు. ఎందుకనెన తెలుసుకలు యేకారణము కల్ల రాలిపోవుచున్నచో అది తెలియనిమాదిరి తయారుచేయుచున్నాడు. ఈపంకతి స్త్రీలు ఆలోచించవలయును. ఈ కామినియా నె నూలికలనుండి నూతన సంకోధనప్రకారము తయారుచేయబడియున్నది. ఈనూనె కేట్రుకలను రాబ్బు పురుగులను నశింపజేయును. దాని వలన కేట్రుకలు చాలక తిరిగి వెరుగుచుండును. ఈనూనె కేట్రుకలను పట్టువలె నన్నగ చేసి మెదపాను చల్లగానుంచుచున్నది. ఈనూనె విద్యార్థులకు ఒక వరదూకమైయున్నది. ధూర్జితే తెలియని యెటుకంటి పల్లెటూర్లో ఉన్నాడ కామినియా తైలము తెలిసియేయున్నది. దానిని తెలియనివాడొక్కడమునలేదు. అట్లే కేట్రుకలకు నిగనిగలాడునట్టి సహజమయిన కల్ల: మెలుగు కలిగించి కన్నునకు చూపవలెనని మెదటికి క్రాంతిసాంపుగాన్ని మిక్కిలి యింపయును వాసు మిక్కిలుగా గలిగియుండును. ఇది అన్నిటికంటె ఎక్కువయగుటకంటె మెలుగునందు ఒక బంగారపతకమును, అలహాబాదు వస్తుపదర్శనమందు ఒకయోగ్యతా పత్రమును నొసంగియున్నాడు. మతియే మేముకోరికయే చేకొలది యోగ్యతాసాక్ష్యములు మాకు కచ్చయన్నవి. కామినియా తైలముయొక్క గుణమును పరీక్షించుటకు అగడాస్థాంతు

కంపియెడల ఒకసారికి ఉపయోగించదగినంతమాత్రముగల ఒకబుడ్డి తైలము ఇవానుగా పంపబడును. వెల సీసా 1-కి రూ. 1.0-0 యానె సీసాలకు రూ. 2.10-0 శి. పి. ఖర్చులు చేరు. ఆంగ్లో ఇండియా డ్రగ్స్ అండ్ కెమిక్స్ కంపెని, ముట్టానుందు (ప్రతి చిల్లరదు కాణములలో దొరకును.) డ్రగ్స్ట్రీట్ అండ్ కెమిస్ట్రీస్, నెం. 158 బామా మసీదు, బొంబాయి.

ఆరోగ్యవర్ధకజీవన్.

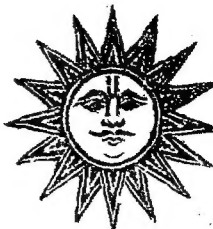
ఈ రోగ్యమును, తప్పక 22 రోజులు భుజించినవానికి, పక్షులకు కలిగినట్టి కండను, గుడ్డములు నడిచెను నడకను, సింహమునకు కలిగియుండు బలమును కలుగజేయును. చెడురక్తమును కుడి పఱచి మంచిరక్తమును అధికించును. 40 రూపాయలయెత్తు రు 5-0-0.

ఆర్. వి. పండిట్ అండ్ కంపెని 6, బందరువీధి, మద్రాసు. హానిలేదు. నిశ్చయము. గుణము కలిగియుండు, అన్ని విధములగు కుష్ఠవ్యాధులు, మూలకంకులు, మేహ రణములు, పుండ్లుమున్నగు వీ యన్నియును 4 వారములలోనే కుదిరిపోవును. వారమురోజులకు సరిపడుమందు వెల రు 5-0-0 రెండురోజులకు సరిపడుమందు ఉచితముగా పరీక్షించి తమ పంపబడును. కలయువా రిటుల వ్రాయవలెను. డాక్టరు ప్రమాకాంత హజరీ, బ్లడు స్పెషలిస్టు, 164/1 మాణిక్టోలాస్ట్రీటు, (బీడన్ స్క్వేరు) కలకత్తా. Dr. Umakanta Hazari Blood Specialist 164-1 Manicktola Street, (Beaton Square) CALCUTTA

సర్వజీవన్.

ధాతువులను మందు లన్నిటికి తల్లి. ఇది సంజీవికంటె ఒక వసమాలిక. ఇది మే మన ప్రాణి కల ఆతిరహస్యపు బొమ్మ. దీనివలన మన కనగన గలయునన్న రాత్రి పరుండబోవు సమయమున పువ్వు కొనిన కొన్ని నిమిషములలో దానివలన మన కనపడును. మూత్ర వ్యవస్థలను సంభవించెడి అనేక వ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజువంటిది. రక్తమును శుభ్రపరచి నరములకు పలుత్యమును, దేహమునకు బలమును కాంతి నిచ్చును. 20 విధములగు మేహములకు మొదలంటి వాతము చేయుటలో సంజీవికం టిది. "సర్వజీవన్" ఇది స్త్రీలు పురుషులు బాలరు వృద్ధులు అందరును నుపయోగించవచ్చును. ఇది పువ్వుకొనియెడల వృద్ధాప్యము నశించి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియు కలుగును. వెల సీసా 1-కి 2.0-0 పోటీజీ ప్రత్యేకము. ప్రాఫెసరు జి. యస్. నాయుడు, (1-5-15) కలియుగ భీమ. బంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువారు సూర్యమా క్కను గమనింపుడు. కరస్పాండెట్లు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును: ఎస్ నారాయణ అండు కంపెని, 21, హమ్మంపేధి, బొంబాయి.

శుక్లనష్ణము

గుణమీయనిదో - సొమ్ము తిరుగ నీయబడును. 100 మూత్రలు గల సీసా రు. 2-0-0. పోస్టుఖర్చులు వగయిరా ప్రత్యేకము. పమ్మకమయిన మందులు యింకను కలవు. కేట్లాగు ఉచితముగా పంపబడును. టవర్ అండ్ కో., (1-12-14) చిలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

వర్తకులకు కల్పతరువు.

వాణిజ్య సూచికలు. వాణిజ్యసూచికలు, అన్ని దేశములలోను, అన్ని భాషల లోను యున్నవిగాని ఆంధ్రదేశమునకు మాత్రమే. ఇది వాణిజ్యభవనమునకు సోపానములు. ఇది లేనిదే వాణిజ్యము అభివృద్ధి కానేరదు. ఇది లేనిదే దేశము నాగరకదేశమని చెప్పటకు వీలులేదు. వీనిచే ప్రతికర్తలకు, ప్రతిపక్షు నిర్మాత ఒకరి కొకరికిని, పట్టణములందును పల్లెలందును వస్తువులను కొని జనసామాన్యమునకును పంపంధము కలుగును. ఇవి దేశము దన్ని వాణిజ్యకార్యాలయములలో నుండును గాన ప్రకటన ద్వారా యొక్కయు, వ్యవహారముల నిండు సమోదుచేయుచు కొనిన వర్తకులయొక్కయు వ్యాపారము లోకమందకి తెలియగలదు. మీరు చేయు వ్యవహారము జగమంతయు ప్రాకి అభివృద్ధి కావలయునన్న మీపేరు నిండు సమోదుచేయుచు కొనక తప్పదు. మీరేవ్యవహారమును చేయుట లేనా? చేయుచున్నచో మీరేవ్యవహారము జగమంతయు వ్యాపించి అభివృద్ధి కావలయునా? అట్లయినచో యీసూచికయే ఆరోగిక ముఖ్యసాధనము. గాన మీరేవ్యవహారమును వానియందు సమోదుచేయుచుకొనుడు. మేము రెండుసూచికలు ప్రచురించబోవుచున్నాము. i. ఇంగ్లీషున ఆంధ్రదేశమునకుగల వర్తకులు, వస్తు నిర్మాతలు, ఏజంట్లు వగయిరానూచిక ఇది అన్ని దేశములవర్తక కార్యాలయములకు బంపబడును. ii. నిఖిలదేశ అనగా ఆంధ్రదేశ, సర్వోందియా, యింగ్లండు, అమెరికా, జపాను, ప్రాన్సు మొదలుగాగల పరిశ్రామిక దేశములయందు దేశస్తువు యేకర్మాగారములయందు నిర్మించబడుచున్నచో వాటిసూచిక. మనఆంధ్రదేశమందు ప్రతివాడికి తెలియటకై తెలుగున ప్రకటించబడును. ప్రకటన చార్జీలు:—పైజా 1/2 క్రాను. పూర్తి పేజి రూ 12. 1/2 పేజి రూ 7. 1/4 పేజి రూ 4. 1/8 పేజి రూ 2 మాత్రమే. వ్యవహారము చిరునామాలు సమోదుచేయుటకు 12 అణాలు మాత్రమే. ఈచార్జీలు రెండింటికి ప్రత్యేకము. 2వ నెంబరు నూచిక అనగా తెలుగు పుస్తకము నుమారు తెలుపేటెండును. వెల అందరికిని సులభముగనుండుటకై రూ 5 మాత్రమే. మేము ఎందరికి కాకలయునో అన్ని ప్రతులుమాత్రమే తెలుదలచుకొన్నాము గాన పుస్తకములు గావలసినవారు వారిఆర్డరు రిజిస్టరుచేయుచుకొనిన మంచిది. లేనిచో స్పష్టముగా దొరకవు. ముందు ఖరీదు బంపువానికి పుస్తకముఖరీదు రూ 3 మాత్రమే. ఆర్డరు ప్రకటనల వగయిరాలు గ్రహించుట కొద్దిరోజులలో చాలించదవవును. యివివయమై శేపు మీరు మరచిపోవచ్చును గాన యీరోజుననే వ్రాసి మేముకలగ గలదు. త్వరపడుడు. చిరునామా:— ఆంధ్ర నిట్టింగ్ కంపెని, గుంటూరు.